

**Dunavarsány Város Önkormányzata Képviselő-testületének
3/2018. (I. 24.) önkormányzati rendelete**

**a helyi jelentőségű természeti területek védetté nyilvánításáról szóló
4/1998. (III. 10.) önkormányzati rendelet módosításáról**

Dunavarsány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva, valamint a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 36. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a helyi jelentőségű természeti területek védetté nyilvánításáról szóló 4/1998. (III. 10.) önkormányzati rendeletét (a továbbiakban: R.) az alábbiak szerint módosítja:

1. § A R. 3. § a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A 2. sz. melléklet szerinti az egyéb helyi jelentőségű természetvédelmi területek természetvédelmi kezelési tervét az 5. számú melléklet tartalmazza.”

2. § A R. a jelen rendelet 1. számú melléklete szerinti 5. számú melléklettel egészül ki.

3. § E rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Gergőné Varga Tünde
polgármester

dr. Szilágyi Ákos
jegyző

Záradék:

A rendelet 2018. január 24. napján kifüggesztéssel kihirdetésre került a helyben szokásos módon, a hirdetőtáblára történő kifüggesztéssel.

dr. Szilágyi Ákos
jegyző

1. számú melléklet a 3/2018. (I. 24.) ÖK rendelethez

„5. számú melléklet a 4/1998. (III. 10.) Ök. rendelethez

Természetvédelmi kezelési terv

**Dunavarsány város helyi jelentőségű természetvédelmi területeire:
Dunavarsányi árvalányhajas gyep
Dunavarsányi vizes élőhely
és a
Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék**

A terv időtartama: 2017-2027.

Velence, 2017. június

1. számú melléklet a 3/2018. (I. 24.) ÖK rendelethez

„5. számú melléklet a 4/1998. (III. 10.) Ök. rendelethez

Természetvédelmi kezelési terv

**Dunavarsány város helyi jelentőségű természetvédelmi területeire:
Dunavarsányi árvalányhajas gyep
Dunavarsányi vizes élőhely
és a
Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék**

A terv időtartama: 2017-2027.

Velence, 2017. június

BOTANIKUS Természetvédelmi Tervező és Szolgáltató Betéti Társaság
2481 Velence, Tünde utca 5., Tel.: 06-22-470-402, 06-30-464-7572, E-mail: csomos.agnes@gmail.hu

Természetvédelmi kezelési terv

**Dunavarsány város helyi jelentőségű természetvédelmi területeire:
Dunavarsányi árvalányhajas gyep
Dunavarsányi vizes élőhely
és a
Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlékre**

A terv időtartama: 2017-2027.

Az A), B) és C) fejezetek a 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről alapján készültek.

A kezelési terv a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról Mellékletének alapján készült.

A kezelési terv dokumentációt készítették:

Botanikus Bt.

Seregélyesné Csomós Ágnes botanikus, természetvédelmi szakértő (Sz-028/2011.)

L-Team Bt.

dr. Hahn István, botanikus, természetvédelmi szakértő (Sz-0029/2012.)

dr. Kovács Tibor zoológus, természetvédelmi szakértő (Sz-058/2010.)

BOTANIKUS Bt.
2481 Velece, Tünde u. 5.

A tanulmány elkészítéséhez nyújtott segítségéért külön köszönet illeti Komáromi Istvánt, az Országos Kertbarátok Szövetségének Dunavarsányi Klubja, Környezet- és természetvédelmi Csoportjának elnökét.

TARTALOM

A) Megalapozó dokumentáció	4
1. Általános adatok	4
1.1. A tervezési terület azonosító adatai	4
1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése	6
1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok	7
1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások	7
2. Tervezési terület állapotának leírása.....	8
2.1. Környezeti elemek	8
2.1.1. Klíma.....	8
2.1.2. Hidrológia	9
2.1.3. Felszínalaktan (Tájtípológia)	9
2.1.4. Földtan, vízföldtan	9
2.1.5. Talajtan.....	9
2.2. Élettelen természeti értékek	10
2.3. Biológiai jellemzők	10
2.3.1. A tervezési terület biogeográfiai jellemzése, ökológiai folyamatai	10
2.3.2. A tervezési terület tájtörténete	11
2.3.3. Vegetáció	12
2.3.4. Flóra	21
2.3.5. Fauna	23
2.4. Táj-és kultúrtörténeti adottságok.....	31
2.5. Oktatás, kutatás	31
2.6. Gazdálkodási jellemzők	31
2.6.1. Mezőgazdaság.....	31
2.6.2. Erdőgazdálkodás	31
2.6.3. Vadgazdálkodás	31
2.6.4. Halászat, horgászat.....	31
2.6.5. Ökoturizmus, üdülés és idegenforgalom, természetvédelmi oktatás és bemutatás	31
2.6.6. Ipar, bányászat	32
3. Természetvédelmi kezelési célkitűzések meghatározása	32
3.1. Természeti értékek, területek, tájak	32
3.2. Tervezési területhez kapcsolódó tevékenységek.....	32
B) Részletes természetvédelmi kezelési terv	33
4. Részletes természetvédelmi kezelési terv	33
4.1. Természetvédelmi stratégiák.....	33
4.2. Részletes kezelési előírások.....	33
C) A tervdokumentáció mellékletei	40
5. Térképek	40
5.1. Lehatárolás topográfiai alaptérképen	40
5.2. A tervezési területtel átfedő egyéb, az 1.1. e) pontnak megfelelő természetvédelmi rendeltetésű területek	40
5.4. Művelési ág térkép	40
5.5. Tulajdonviszonyokat bemutató térkép	41
5.6. Élőhelytérkép	41

5.7. Kiemelt védelmet, természetvédelmi kezelést igénylő, vagy egyéb szempontból kiemelt jelentőségű élettelen és élő természeti értékek elhelyezkedése	41
6. Botanikai felmérés.....	42
7. Zoológiai felmérés.....	48
Természetvédelmi kezelési terv	55
1. Természetvédelmi célkitűzések.....	56
2. Természetvédelmi stratégiák	56
3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	56
3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	56
3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	57

A) MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

1. ÁLTALÁNOS ADATOK

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

a) Közigazgatási elhelyezkedése, kiterjedése/nagysága

A tervezési területek Pest megyében, Dunavarsány város területén találhatók.

A két helyi jelentőségű természetvédelmi terület külterületen helyezkedik el. Az árvalányhajas homoki gyep (41 ha) a város délkeleti részén, a vizes élőhely (24 ha) a város északnyugati részén, a Taksonyi út mellett fekszik.

A természeti emlékként nyilvántartott négy feketefenyő Dunanagyvarsányban, a Nyár utcában, a volt tsz-központ területén található.

1. térkép: Térképvázlat a helyi jelentőségű védett területek és a természeti emlék elhelyezkedéséről

b) A helyi jelentőségű természetvédelmi területek és a természeti emlék törzskönyvi száma és a védetté nyilvánítási jogszabályban kijelölt természetvédelmi kezelésért felelős szerv

Név	Védettség típusa	Védettség kezdete	Törzskönyvi szám	Terület nagysága
Dunavarsányi vizes élőhely	Természetvédelmi terület	1998.	12/149/TT/98	24,38 ha
Dunavarsányi árvalányhajas gyepek	Természetvédelmi terület	2008.	–	40,9398 ha
Dunavarsányi feketefenyők	Természeti emlék	1998.	12/148/TE/98	–

A természetvédelmi kezelésért Dunavarsány Város Önkormányzata és Képviselőtestülete felelős. Dunavarsány Város Önkormányzata Képviselőtestületének 6/2011. (II. 9.) rendeletének 3. §-a szerint:

„(1) A természeti értékek megóvásáról, őrzéséről, fenntartásáról, bemutatásáról, esetleges helyreállításáról (összefoglalóan természetvédelmi kezeléséről) a Fejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság véleményének kikérése után – a polgármester javaslata alapján – a Képviselőtestület rendelkezik.”

c) A működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
1121 Budapest, Költő utca 21.
Tel.: 06-1-391-4610
E-mail: dinpi@dinpi.hu

d) A tervezési területen illetékes természetvédelmi hatóság

Dunavarsány Város jegyzője
2336 Dunavarsány, Kossuth Lajos utca 18.
Tel.: 06-24-521-049
E-mail: jegyzo@dunavarsany.hu

A települési önkormányzat jegyzőjét természetvédelmi hatóságként a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 13. § (1) bekezdésének e) pontja jelöli ki.

A Korm. rendelet 16. § (1) bekezdése alapján a helyi jelentőségű védett természeti terület esetén a jegyző jár el természetvédelmi hatóságként a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben (a továbbiakban: Tvt.) meghatározott alábbi ügyekben:

„16. § (1) Helyi jelentőségű védett természeti terület esetén a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosban a főjegyző (ezen alcím tekintetében a továbbiakban együtt: jegyző) jár el a Tvt.

- a) 26. § (1) és (2) bekezdésében,
- b) 27. § (1) bekezdésében,
- c) 33. § (4) bekezdésében,
- d) 35. § (1) bekezdés c) pontjában és (3) bekezdésében,
- e) 37. § (1)-(4) bekezdésében,
- f) 38. § (1) és (3) bekezdésében,

- g) 72. § (5) bekezdésében,
- h) 77. §-ában, valamint
- i) 78. § (1) bekezdésében foglalt természetvédelmi hatósággként.”

e) A tervezési területtel átfedő egyéb védettség

Mindkét helyi jelentőségű természetvédelmi terület része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak ökológiai folyosóként. A „vizes élőhely” teljes területe, az „árvalányhajas gyep” nagyobb része tartozik a Hálózatba.

2. térkép: Térképábrázolás a helyi jelentőségű természetvédelmi területek és a Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosóinak viszonyáról. Az ökológiai folyosó határait narancssárga pontozott vonal jelzi.

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

a) A természetvédelmi oltalom alatt álló terület természetvédelmi, tájvédelmi stb. rendeltetése

- A „Dunavarsányi árvalányhajas gyep” helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánításának célja a – a védetté nyilvánítási rendelet szerint – a környékre jellemző homoki növényzet maradványának védelme. Ezen túl védelmi célként kijelölhető az egykori Turjánvidék nedves élőhelyeinek a megőrzése is.

- A „Dunavarsányi vizes élőhely” feladata a nádas és a mocsári élőhelyek megóvása, fenntartása.
- A Dunavarsányi feketefenyők természeti emlékké nyilvánítása kultúrtörténeti emlék megőrzését segíti.

Az Önkormányzat általános célja a helyi jelentőségű területek védetté nyilvánításával [a 4/1998. (III.10.) Ök. rendelet 1. § alapján]:

- a) A természetvédelem hagyományait követve a város területén egyes természeti értékeknek különös oltalmat nyújtson.
- b) A védetté nyilvánítással a természeti értékek fennmaradását biztosítsa a jelenlegi vagy jobb ökológiai állapotban.
- c) A természetvédelem érdekei a településfejlesztés során fokozottan érvényesüljenek.
- d) Oktatás, ismeretterjesztés, tájékoztatás útján ismertté váljanak a természeti értékek.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

Település neve	Hrsz./al-részlet	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos, tulajdonosi csoport	Vagyonkezelő
<i>Dunavarsányi árvalányhajas gyep</i>					
Dunavarsány	017/2	40,9398	kivett – honvédelmi célra feleslegessé nyilvánított terület	Magyar Állam	Honvédelmi Minisztérium
<i>Dunavarsányi vizes élőhely</i>					
Dunavarsány	034/7	3,1904	szántó	Magyar Állam	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (Haszonbérlet: Száger István)
Dunavarsány	034/25	21,1918 0,4012 21,5930	szántó kivett – árok összesen	Dunavarsány Város Önkormányzata	Dunavarsány Város Önkormányzata
<i>Dunavarsányi feketefenyők – természeti emlék</i>					
Dunavarsány	096/3	-	-	DUPET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	DUPET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások

A területek védelméről szóló önkormányzati rendelet és módosításai:

- 4/1998. (III.10.) Ök. rendelet, és az azt módosító rendeletek:
 - 9/2000. (03. 30.) Ök. rendelet,
 - 2/2003. (II. 11.) Ök. rendelet,
 - 25/2004. (IX. 15.) Ök. rendelet,

- 23/2005. (VI. 15.) Ök. rendelet,
- 13/2007. (V. 30.) Ök. rendelet,
- 20/2008. (XI. 12.) Ök. rendelet,
- 6/2011. (II. 9.) Ök. rendelet,
- 20/2011. (X. 12.) Ök. rendelet.

A tervezési területre vonatkozó helyi tervek:

- Dunavarsány Város Önkormányzatának települési környezetvédelmi programja. 2013-2014.
- Dunavarsány Város településfejlesztési és településrendezési eszközei felülvizsgálata és részleges módosítása. Urbanitás Tervező és Tanácsadó Kft. 2016.
- Dunavarsány Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 12/2016. (VI. 10.) Ök. rendelet
- Készül a Településképi Arculati Kézikönyv, valamint a Településképi rendelet, ami tartalmazza a természeti értékeket is – kiemelve a helyi építési szabályzatból (várható megjelenés: 2017. december)

A tervezési területre vonatkozó törvények:

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- 2005. évi LXIV. törvény a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről

Érvényes szolgalmi és vezetékjogok:

Dunavarsányi árvalányhajas gyp – 017/2 hrsz.

Bányaszolgalmi jog: MOL Magyar Olaj- és Gázipari NyRT.

Vezetékjog: ELMŰ Hálózati Elosztó Kft.

Építéskorlátozás: 20 m-nél magasabb építményre

Dunavarsányi vizes élőhely – 034/25 hrsz.

Bányaszolgalmi jog: MOL

Bányaszolgalmi jog: MALÉV Vagyonkezelő Kft.

Bányaszolgalmi jog: MOL

Vezetékjog: 1048 m² nagyságú területre, ELMŰ

Dunavarsányi feketefenyők – 096/3 hrsz.

Vezetékjog: ELMŰ Hálózati Elosztó Kft.

2. TERVEZÉSI TERÜLET ÁLLAPOTÁNAK LEÍRÁSA

2.1. Környezeti elemek

2.1.1 Klíma

Dunavarsány az Alföld nagytáj, Dunamenti-síkság középtájának Csepeli-sík kistáján fekszik. A kistáj éghajlata mérsékelt meleg, száraz. Az évi napfénytartam kb. 1950 óra, az éves csapadékösszeg 510-530 mm. Az uralkodó szélirány északnyugati.

Az Országos Meteorológiai Intézet adatai alapján az éves középhőmérséklet alakulásának országos trendje a kismértékű, fokozatos, de határozott emelkedés. Az országos évi csapadékösszegek közötti különbség egyre nagyobbá válik, ami azt jelenti, hogy akár extrém aszályos és extrém csapadékos évek is követhetik egymást.

2.1.2. Hidrológia

2.1.2.1. A tervezési terület felszíni vízrajzának jellemzése

A Csepeli-sík kistáj a Duna melléke a Soroksári-(Ráckevei-)ág kiágazásától Rácalmásig terjedő 57 km-es szakaszon. Ezen a részen található a Soroksári-Dunaág 56 km hosszan. Ide torkollik több, a régió vízháztartását befolyásoló csatorna, így a Gyáli-főcsatorna, a Duna-Tisza-csatorna, az Északi-övcatorna, a Duna-völgyi-főcsatorna. A kistáj mérsékelten meleg, száraz, erősen vízhiányos terület, melynek vízgazdálkodását csak a Duna jelenléte teszi kedvezőbbé.

A kistájnak sok tava van, Dunavarsány térségében ezek többsége bányagödör. Árvízvédelem szempontjából az egész kistáj mentesített ártérnek tekinthető. A Soroksári-Duna két oldalát végig védgátak kísérik.

2.1.2.2. A tervezési terület felszín alatti vízrajzának jellemzése

A talajvíz átlagos mélysége 2-4 m között van, de a Csepel-sziget északi felén mélyebben, Dömsöd-Kunszentmiklóstól keletre pedig magasabban találjuk. Kémiaileg főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, de jelentős területen a nátriumot is megtaláljuk. Ez okozza a dunavarsányi helyi védett területek talajának és talajvizének enyhén szikes jellegét, melyet egyes sótűrő növények tömeges jelenléte mutat.

2.1.3. Felszínalaktan (tájtípológia)

Domborzatilag jelenkori agyagos-iszapos-homokos üledékekből felépült alacsony- és magasártéri síkság, melyet félig kötött futóhomokkal és parti dűne-homokkal fedett, valamivel magasabb hordalékkúp-szigetek tagolnak. A tipológiai különbségeket legjobban a talajtakaró mutatja.

Az Öreg-Duna és a Ráckevei-(Soroksári-)Duna mentét réti, réti öntés- és nyers öntéstalajú sáv kíséri. A táj keleti fele alacsonyártéri helyzetű, magas talajvízű folyóhátak közé zárt, zömében szikes talajú kultúrsztyepp, ahol a mélyben sós réti csernozjom, szoloncsákos-szolonyc és lápos réti talaj foglal el nagyobb területet. A homokos felszínű hordalékkúp-felszíneken és dűnevonulatokon kevés futóhomokot, több humuszos homokot találunk.

2.1.4. Földtan, vízföldtan

A kistájon a pannóniai üledékekre dunai eredetű durvaszemcséjű folyami üledéksor települt. Az általában 10-20 m vastag kavicsos rétegsor felszínközeli helyzetű, jó víztároló, s jelentős hasznosítható kavicskészletet tartalmaz. Jelentős kavicskészlet található Dunavarsányban is (0,5 Mm³).

2.1.5. Talajtan

A nagykiterjedésű táj talajtani képe igen változatos, 13-féle talajtípus fordul elő. A helyi védett területeken az enyhén szikes réti öntés- és a lápos réti talajok, valamint homoktalajok találhatóak.

2.2. Élettelen természeti értékek

A tervezési területen nem találhatók védendő földtani, felszínalaktani értékek, barlangok. Említést érdemel, hogy a „Dunavarsány árvalányhajas gyep” területen a környékre – és a Kiskunság homokvidékeire – jellemző homokformák találhatóak. Enyhe lejtésű buckák és buckaközök váltják egymást – ez a jellegzetes felszín és táj mindenképpen védelmet érdemel.

2.3. Biológiai jellemzők

2.3.1. A tervezési terület biogeográfiai jellemzése, ökológiai folyamatai

Mindkét helyi védett terület a Turjánvidék egykor sokkal kiterjedtebb vizes élőhelyeinek maradványa. Dunavarsány és környéke a földrajzi kistájbeosztás szerint az Alföld nagytáj Dunamenti-síkság középtájának Csepeli-sík kistáján fekszik. Növényföldrajzilag a terület az Alföld flórávidékének (*Eupannonicum*) Mezőföld és Solti-síkság (*Colocense*) flórajárásába tartozik.

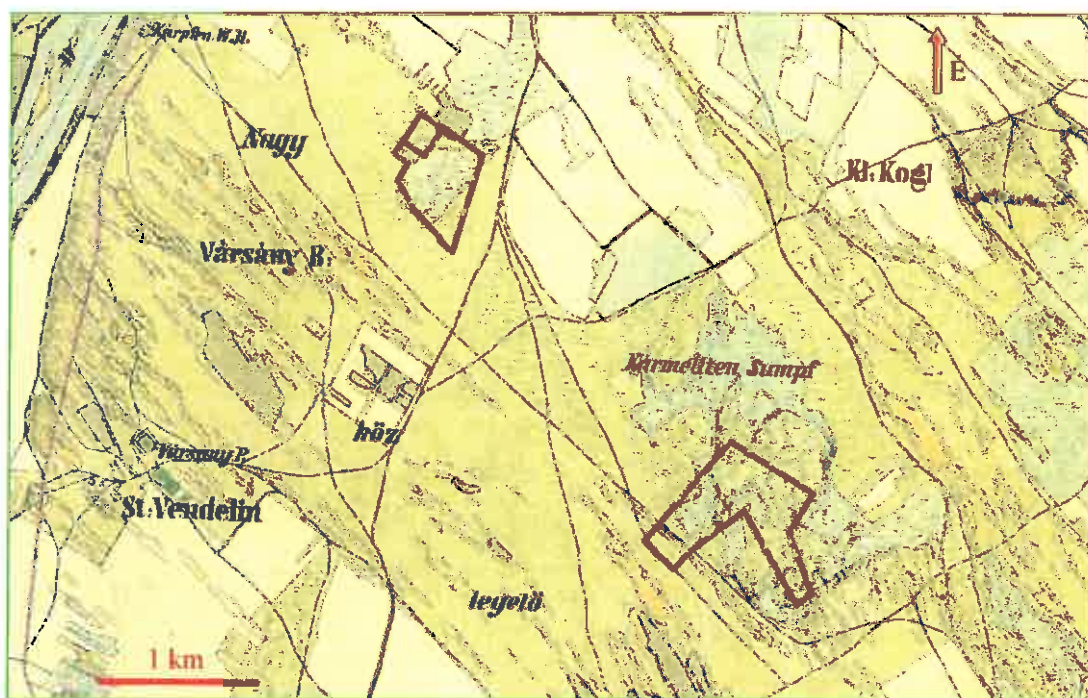
Dunavarsány és környéke egykor a Duna árteréhez tartozott, de mára árvíztől védett terület lett, és szinte teljesen mezőgazdasági tájjá változott, amelyet működő és felhagyott kavicsbányatavak szabdálnak fel. A természetes-természetközeli növényzet maradványainak csak fragmentumai lelhetők fel itt-ott. A tágabb környék potenciális növényzete a Duna mentén ártéri ligeterdő és mocsár, a mentett ártéren keményfaliget és láperdő (mocsárrétek mozaikjával), a Turjánvidéken keményfaliget, láprét-láperdő, zárt alföldi tölgyes. A régióban a Duna szabályozása és a belvízelvezető csatornahálózat kiépítése a területet szinte teljesen megfosztotta felszíni vizeitől, a nedves rétek visszaszorultak. A homokbuckás területek közül is már csak néhány őrzi az egykori növényzetet, ezek egyike a Dunavarsányi árvalányhajas gyep.

A Turjánvidéken a tőzegképző szukcesszió társulásain át halad a feltöltődés a vízi növényzettől a tölgy-kőris-szil ligetig. A nyílt vizes morotvák békaliliomban (*Hottonia palustris*) gazdag nagyhínárjától indul, majd a feltöltődés következő lépcsőjeként nagy területeket borítanak az üde láprétek társulásai. A szittyós láprét a legnedvesebb, talajában még mozog a víz, tőzege kevesebb, sötétzöld színéről messziről felismerhető. A tömött gyepű csátés láprét termeli a legtöbb tőzeget, rajta lépteink nyomán megjelenik a víz, és a talajban remeg a tőzeg. Jellemző faja a kormos csáté (*Schoenus nigricans*). Színpompás virágai a fehér zászpa (*Veratrum album*), nőszirmok (*Iris sibirica*, *I. spuria*) és különböző orchideák (*Orchis palustris*, *O. incarnata*, *O. coriophora*). A kaszálás tartja fenn a nagy kiterjedésű, vízben szegényebb talajú kiszáradó lápréteket. Nedves típusaiból – de főleg a zsombékosokból – alakultak ki a fűzlápok fajban szegény állományai. Ma már keveset láthatunk ebből a típusból, mert a további feltöltődés során égeres láperdővé, ill. tölgy-kőris-szil ligetvé váltak. Az égeres láperdők uralkodó fája a mézgas éger. Állandó kísérője a délkelet-európai magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*). A cserjeszintben kutyabenge (*Frangula alnus*), kányabangita (*Viburnum opulus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*). A tölgy-kőris-szil, más néven keményfa-ligeterdők fő alkotója a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magyar vagy a magas kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*, *F. excelsior*) és szilek (*Ulmus* spp.). A cserjeszint jellemző fajai: veresgyűrűsom (*Cornus sanguinea*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), mogyoró (*Corylus avellana*) stb. A virággazdag aljnövényzet gyakori fajai megegyeznek az üde lomberdők fajaival, kora tavaszi aszpekusának jellemző tagjai a hóvirág (*Galanthus nivalis*), a keltikék (*Corydalis* spp.) tavaszi csillagvirág (*Scilla bifolia*), szellőrózsák (*Anemone* ssp.).

A régióban a talajvíz süllyedése, lecsapoló árkok, csatornák építése és az időnkénti extrém aszályos évek a nedves élőhelyek fokozatos kiszáradását okozták. A „Dunavarsányi árvalányhajas gyep” esetében a száraz homoki sztyeppréttel borított homokbuckák közötti mélyedésekben az egykori láprétek kiszáradó láprétekké, mocsárrétekké, esetleg homoki sztyepprétekké alakulnak. Az átalakulás térben és időben folyamatos, sok az átmeneti élőhelytípus.

2.3.2. A tervezési terület tájtörténete

A II. Katonai Felmérés során (1819-1869.) készült térképen a Duna egykori árterületén nagy kiterjedésű lápos, mocsaras, nádas területek voltak, és állandóan vagy legalább az év első felében nyílt vízfelszínnek borítottak jelentős területeket. A Duna bal partján, ebben a régióban a Turjánvidéknek nevezett terület biztonságos ármentesítése a XIX. sz. végén kezdődött, amikor a Duna szabályozásának munkálatai során megépült az összefüggő árvédelmi töltés, és az azon kívüli területeket már csak katasztrófhelyzetekben öntötte el a víz. A Turjánvidéken ezt követően folytatódott a vízelvezető csatornák kiépítése, mely a XX. század közepére befejeződött, és ezzel megtörtént terület mesterséges „kiszáritása”.

1. ábra: A helyi jelentőségű védett területek elhelyezkedése a II. Katonai Felmérés térképén. A XIX. században mindkét terület vízjárta, vizes-nedves és száraz élőhelyek együttese volt.

Egykor mind a jelenleg „vizes élőhelynek”, mind az „árvalányhajas gyep”nek nevezett védett területen legalább időszakos vízborítás volt. A német Sumpf szó egyaránt jelen lápot és mocsarat is, mindkettő vizes, ingoványos területet takar. Az árvízvédelem és a csatornák kiépítése ellenére a régióban a talajvíz szintje közel van a felszínhez, ez a kavicsbányatavaknál jól látszik. Ezért a lágyszárú, nem több méter mély gyökérzetű növények esetében még a síknak látszó felszínen is a kis térszintbeli különbségek is egészen eltérő környezetet jelentenek, így maradhattak fenn a láprét jellegű foltok száraz homoki gyepfoltokkal keveredve.

2.3.3. Vegetáció

A helyi jelentőségű természetvédelmi területeken található élőhelyek terepi felmérésére 2016 szeptemberében és 2017 májusában került sor. Az élőhelyek kategorizálását az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (ÁNÉR) 2011 beosztása alapján adjuk meg [Böloni J., Molnár Zs., Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei – Vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011., MTA ÖBKI, Vácrátót, 2011].

Dunavarsányi vizes élőhely

Ezen a területen jelentős élőhelyi változások történtek az elmúlt évtizedekben is. A múlt század 80-as éveinek végén készült topográfiai térképen az egész terület gyepként van feltüntetve, a Taksony felé vezető országút mentén tocsogós, zsombékos részt jelezve. Jelenleg a védett terület nagy részén nádas található, az északi és a nyugati szélén van egész évben száraz lábbal járható terület. Az időjárás és a környéken végzett, a talajvíz szintjét szintén befolyásoló emberi tevékenység (kavicsbányászat, csatornázás) erősen befolyásolja a terület nedvességállapotát. A helyszín vizsgálatkor kapott szóbeli információk alapján voltak időszakok, amikor száraz lábbal bejárható volt a teljes terület, és volt, amikor tartósan víz borította a nádat. Az itt található mindkét ingatlan szántó művelési ágba van sorolva – ez a jelenleg tapasztalható vízborítás mellett nem tűnik tartósan reálisnak.

Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (ÁNÉR 2011-kategória: B1a)

Az élőhely jelenleg nádas. A vizsgálati időszakokban víz borította, de ez nem volt mindig így, ezért feltételezhető, hogy a jövőben sem marad meg a tartós vagy legalábbis rendszeres vízborítás. Több aszályos évet követően, ha a talajvíz szintje mélyebbre száll, a terület időnként száraz lábbal bejárható. A környéken a talajvíztükör szintjét befolyásolni képes tevékenységek folynak, például a kavicsbányászat során létesülő tavak erőteljes párologtatása a környék talajvizét lassan csökkenti. A területet keresztülszeli egy közel 30 méter széles vezetékpászta, melyet nagyjából növénymentesen tart a szolgalmi jog birtokosa. Ez a növényzet számára nem előnyös, de ez tart fent nedves periódusokban olyan nyílt vízfelületet, amely vízimadaraknak biztosít élőhelyet.

A nádas maga – valószínűleg az időnként változó vízborítás miatt – fajszegény. A növényzet fő tömegét nád (*Phragmites australis*) alkotja, emellett található benne bodnározó gyékény (*Typha latifolia*), kisvirágú füzike (*Epilobium parviflorum*), kötőkáka (*Schoenoplectus tabernaemontani*), felfutó komló (*Humulus lupulus*), buborcs boglárka (*Ranunculus sardous*), keserű csucsor (*Solanum dulcamara*), keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*), közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), kúszó boglárka (*Ranunculus repens*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mocsári tisztesfű (*Stachys palustris*), réti bolhafű (*Pulicaria dysenterica*), sédkender (*Eupatorium cannabinum*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), subás farkasfog (*Bidens tripartita*), szürke aszat (*Cirsium canum*), vízi menta (*Mentha aquatica*), vízi peszérce (*Lycopus europaeus*), zsióka (*Bolboschoenus maritimus*). A nádas szegélyében nedvességigényes növényfajok alkotnak szegélyt: fehér fűz (*Salix alba*), hamvas fűz (*Salix cinerea*), hamvas szeder (*Rubus caesius* agg.), kutyabenge (*Frangula alnus*), bársonykerep (*Tetragonolobus maritimus*), fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), szürkekáka (*Scirpoides holoschoenus*).

1. kép: A nádas és nyiladéka vízimadarak élőhelye is.

2. kép: A terület északi részének kaszálórétje, háttérben az akácos sáv látszik.

Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek (ÁNÉR 2011-kategória: OC)

A nádas és a tőle keletre levő országút között keskeny, bolygatott felszínű mezsgye húzódik, mely szárazságot és felszínbolygatást egyaránt tűrő fajokból áll: betyárkóró (*Conyza canadensis*), bojtortjászertbővis (*Xanthium strumarium*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), fehér here (*Trifolium repens*), fehér mécsvirág (*Silene latifolia* ssp. *alba*), fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), gyepübükköny (*Vicia sepium*), közönséges bojtortján (*Arctium lappa*), közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei csorbóka (*Sonchus arvensis*), nagy útifű (*Plantago major*), olocsán (*Holosteum umbellatum*),

orvosi atracél (*Anchusa officinalis*), orvosi macskagyökér (*Valeriana officinalis*), parlagi ligetszépe (*Oenothera biennis*), parlagi pipitér (*Anthemis arvensis*), réti perje (*Poa pratensis*), útszéli zsázsa (*Cardaria draba*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), vadmurok (*Daucus carota*), vörös fogfű (*Odontites vulgaris*).

Jellegtelen üde gyepek (ÁNÉR 2011-kategória: OB)

A védett terület északi szélén kaszálórét található. Nagy mennyiségű lucerna van rajta, elképzelhető, hogy 5-10 évvel ezelőtt lucernát vetettek ide és felhagyták, vagy lucernát is tartalmazó magkeveréssel felülvetették. A gyeppen a füvek dominálnak, de néhány sásfaj helyenként foltosan tömeges. A rendszeres kaszálás akadályozza meg, hogy fűz- és nyárfajok spontán felverődjenek, illetve hogy délről a nád benyomuljon a területre. A gyakoribb fajok: berki sás (*Carex otrubae*), betyárkóró (*Coryza canadensis*), borzas sás (*Carex hirta*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), deres sás (*Carex flacca*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*), fakó muhar (*Setaria pumila*), fehér here (*Trifolium repens*), gyepübükköny (*Vicia sepium*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei csorbóka (*Sonchus arvensis*), muharsás (*Carex panicea*), pongyola pitypang (*Taraxacum officinale*), puha rozsnok (*Bromus hordaceus*), réti bolhafű (*Pulicaria dysenterica*), réti csenkesz (*Festuca pratensis*), réti here (*Trifolium pratense*), réti perje (*Poa pratensis*), réti sás (*Carex distans*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*), takarmánylucerna (*Medicago sativa*).

Tanyák, családi gazdaságok (ÁNÉR 2011-kategória: U10)

A terület északi sarkánál egy lekerített, téglalap alakú terület állattartó telephez tartozik, növényzete gyomosabb és bolygatottabb, mint a szomszédos kaszálóé. A gyeppet rendszeresen, intenzíven legeltetik. A jellemző fajok: angolperje (*Lolium perenne*), betyárkóró (*Coryza canadensis*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), fehér libatop (*Chenopodium album*), keszegersaláta (*Lactuca serriola*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei csorbóka (*Sonchus arvensis*), réti bolhafű (*Pulicaria dysenterica*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*).

Őshonos fajajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (ÁNÉR 2011-kategória: RB)

A védett terület iparterülettel határos, nyugati szélén vegyes (akác-nyár-ezüstfa) összetételű erdőfolt található. Talaját nedvesebb időszakokban víz borítja. Idegenhonos fajok is vannak benne, és bár kiemelendő növénytani értéke nincs, az állatvilág számára változatos élőhelyet ad. A lombkoronában fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) és szürke nyár (*Populus x canescens*) gyakori, mellettük keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*) és mezei juhar (*Acer campestre*) található. A cserjeszintet egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), hamvas szeder (*Rubus caesius* agg.), közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), kutyabenge (*Frangula alnus*), varjútövis (*Rhamnus catharticus*) és veresgyűrűsom (*Cornus sanguinea*) alkotja. A lágyszárúak közül tömegesek az erdei turbolya (*Anthriscus sylvestris*), fehér mécsvirág (*Silene latifolia* ssp. *alba*), felfutó komló (*Humulus lupulus*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), meddő rozsnok (*Bromus sterilis*), nagy csalán (*Urtica dioica*), ragadós galaj (*Galium aparine*), réti fűzény (*Lythrum salicaria*), tavaszi aggófű (*Senecio vernalis*) és zamatos turbolya (*Anthriscus cerefolium*). Ugyanebbe a kategóriába tartozik a védett terület déli sarkánál levő kisebb nyáras folt is.

3. térkép: A Dunavarsányi vizes élőhely Természetvédelmi Terület élőhelytérképe

Fiatal parlag és ugar (ÁNÉR 2011-kategória: T10)

A védett terület egy részét – legalábbis időnként – szántóként használják, a tulajdoni lapon szereplő művelési ág besorolásnak megfelelően. A szántón a főnövény mellett szántóföldi gyomok találhatók. A parlagon hagyott területen gyorsan megindul a környező területeken élő növények megtelepedése, és szürke nyár (*Populus x canescens*) is növekedésnek indul. 2016 őszén a terület parlag volt, 2017 májusában pedig újbóli művelésbe vonás nyomait lehetett látni. Ennek ellenére a közelmúlt területhasználata miatt a területet parlagnak minősítettük. A határoló utak mesterséges határt jelentenek a területnek, a szomszédos nádas felé azonban – ha éppen nem szántják – folyamatos az átmenet. Ennek megfelelően növényzetében szántóföldi és útmenti gyomok, réti és nádasra jellemző fajok egyaránt megtalálhatók. Ezek:

betyárkóró (*Coryza canadensis*), borzas fűzike (*Epilobium hirsutum*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*), fakó muhar (*Setaria pumila*), fehér mécsvirág (*Silene latifolia* ssp. *alba*), felfutó komló (*Humulus lupulus*), keszegsaláta (*Lactuca serriola*), kisvirágú őszirózsa (*Aster tradescantii*), közönséges aszat (*Cirsium vulgare*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), közönséges gyújtoványfű (*Linaria vulgaris*), közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*), közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei csorbóka (*Sonchus arvensis*), mezei iringó (*Eryngium campestre*), mezei katáng (*Cichorium intybus*), mocsári tisztesfű (*Stachys palustris*), nád (*Phragmites australis*), nagy útifű (*Plantago major*), réti bolhafű (*Pulicaria dysenterica*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), szulákkeserűfű (*Fallopia convolvulus*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), vadmurok (*Daucus carota*).

Ültetett akácok (ÁNÉR 2011-kategória: S1)

A védett terület Taksonnyal határos oldalának egy részén erdőállomány található. Ennek mintegy 10 méter széles sávja a védett területre esik (mögötte a Taksony 17/A erdőrészlet nemesnyáras állomány). A dunavarsányi területen található erdősáv akácos állomány, nem üzemtervezett. Az ültetvény – más hasonló akácokhoz hasonlóan – fajszegény. A fő fafaj a fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), mellette gyakori egy másik inváziós faj, a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*). A cserjeszintet fekete bodza (*Sambucus nigra*) és varjútövis (*Rhamnus catharticus*) alkotja, a gyakoribb lágyszárúak a csomós ebír (*Dactylis glomerata*), fekete peszterce (*Ballota nigra*), ragadós galaj (*Galium aparine*), vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*), zamatos turbolya (*Anthriscus cerefolium*), felfutó komló (*Humulus lupulus*) és vadkender (*Cannabis sativa*).

Dunavarsányi árvalányhajas gyep

A XIX. században, a lecsapolások előtt tavak és buckák váltakoztak a területen. Jelenleg a nyílt víz csak a keskeny, hosszú kavicsbányatóban van. Számottevő időszakos vízborítás a rét egy mélyedésében van, ahol a fedőréteget eltávolították, de alatta nem bányásztak, vagy utána visszatemették. A múltban viszont magasabb volt a vízszint, előfordult, hogy terület közepén levő épületet csak csónakkal lehetett megközelíteni. A talaj enyhén szikesedő homok, alatta kavics található. Mindkettő rossz kapilláris vízemelő képességű, ezért az aktuális talajvízszinttől mért kis távolságok is nagy nedvességkülönbségeket okoznak a felszín közelében. Ez a jelenség főleg aszályos időszakokban okoz szárazság-stresszt a kicsit magasabban levő területeken. A talajvíz szintjének több éves vagy évtizedes léptékű ingadozása emiatt egy sajátos, térben és időben egyaránt változatos növényzeti mintázatot hozott létre és tart fenn. Az itt élő növények közül még az évelő lágyszárúak élettartama is több évtizedes lehet. Ezért fordulhat elő, hogy sok helyen egymás mellett élnek homokpusztákra jellemző fajok (pl. homoki árvalányhaj) és az üde láp- vagy mocsárrétek fajai (pl. kormos csáté). Így az egyes élőhelytípusok pontos térbeli elkülönítése nehéz, mivel jellemző fajaik nem válnak el egymástól, hanem inkább tömegességükben különböznek – és ezek a viszonyok néhány év alatt erőteljesen meg is változhatnak. Az élőhelyfoltok térbeli ábrázolásánál a 2016-2017-es években látott állapotot vettük alapul.

3. kép: Májusban a gyeppen tömeges a védett homoki árvalányhaj

4. kép: Az egykori láprét emlékét őrzi a védett kormos csáté állománya

Homoki sztyepprétek (ÁNÉR 2011-kategória: H5b)

Jelenleg a terület legnagyobb kiterjedésű élőhelye. A növényzet fő tömegét fűfajok alkotják: csomós ebír (*Dactylis glomerata*), homoki árvalányhaj (*Stipa borysthena*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a bolygatottabb helyeken csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), fedélrozsok (*Bromus tectorum*), gumós perje (*Poa bulbosa*), fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*), kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*). További fajok: apró szulák (*Convolvulus arvensis*), bókoló bogács (*Carduus nutans*), farkas-kutyatej (*Euphorbia*

cyparissias), fehér mécsvirág (*Silene latifolia* ssp. *alba*), homoki aszúszegefű (*Petrorhagia prolifera*), homoki imola (*Centaurea arenaria*), korai sás (*Carex praecox*), közönséges bakszakáll (*Tragopogon orientalis*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), közönséges ebnyelvűfű (*Cynoglossum officinale*), közönséges párlófű (*Agrimonia eupatoria*), közönséges spárga (*Asparagus officinalis*), közönséges szikipozdor (*Podospermum canum*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei iringó (*Eryngium campestre*), mezei katáng (*Cichorium intybus*), nagy útifű (*Plantago major*), nyúlánk ibolya (*Viola elatior*), olocsán (*Holosteum umbellatum*), orvosi atracél (*Anchusa officinalis*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), számbogáncs (*Onopordum acanthium*), sziki cickafark (*Achillea asplenifolia*), sziki útifű (*Plantago maritima*), közönséges tarkakoronafürt (*Securigera varia*), tejoltó galaj (*Galium verum*), tövises iglice (*Ononis spinosa*), útszéli imola (*Centaurea biebersteinii*), útszéli zsázsa (*Cardaria draba*), üstökös pacsirtafű (*Polygala comosa*), vadmurok (*Daucus carota*), vajszínű ördög szem (*Scabiosa ochroleuca*), vörös fogfű (*Odontites vulgaris*).

A homoki gyeppen kisebb mennyiségben megtalálhatók a mocsárréti fajok is: berki sás (*Carex otrubae*), gyepes sédbúza (*Deschampsia cespitosa*), hamvas szeder (*Rubus caesius* agg.), indás pimpó (*Potentilla reptans*), kormos csáté (*Schoenus nigricans*), nád (*Phragmites australis*), réti sás (*Carex distans*). A terület kismértékben cserjésedik, ennek fajai: egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), gyepűrózsa (*Rosa canina* agg.), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), közönséges dió (*Juglans regia*), zöld juhar (*Acer negundo*).

Mocsárrétek (ÁNÉR 2011-kategória: D34)

Régebben, tartós vagy legalábbis rendszeresen nedves környezetben valószínűleg fajgazdagabb típus volt. Jelen állapotában erősen jellegvesztett, sok helyen az „OB – Jellegtelen üde gyepek” élőhelytípus felé hajló állomány. Északi részén sok kékperje található, de a „D2 – Kékperjés rétek” élőhelytípus jellemző fajai hiányoznak. Fajai: bársonykerék (*Tetragonolobus maritimus*), berki sás (*Carex otrubae*), deres sás (*Carex flacca*), fehér here (*Trifolium repens*), fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), festő zsoltina (*Serratula tinctoria*), gyepes sédbúza (*Deschampsia cespitosa*), keskenylevelű aggófű (*Senecio erucifolius*), közönséges kékperje (*Molinia caerulea*), libapimpó (*Potentilla anserina*), mocsári csetkák (*Heleocharis palustris*), muharsás (*Carex panicea*), pasztinák (*Pastinaca sativa*), puha rozsnok (*Bromus hordeaceus*), réti boglárka (*Ranunculus acris*), réti bolhafű (*Pulicaria dysenterica*), réti here (*Trifolium pratense*), réti perje (*Poa pratensis*), réti sás (*Carex distans*), sárkutyatej (*Euphorbia esula*), sziki cickafark (*Achillea asplenifolia*), sziki útifű (*Plantago maritima*), tejoltó galaj (*Galium verum*), vadmurok (*Daucus carota*), vízi menta (*Mentha aquatica*), vörös fogfű (*Odontites vulgaris*). Előforduló védett növények: kormos csáté (*Schoenus nigricans*), gyík pohár (*Blackstonia acuminata*), mocsári kosbor (*Orchis palustris*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*).

A hosszú kavicsbányató északi felénél levő, vélhetően mesterséges mélyedésben sűrű állományban található iszapsás (*Carex viridula*) és kormos csáté (*Schoenus nigricans*), valamint a helyenként kisebb zombékokat alkotó télisás (*Cladium mariscus*) is nagy foltokban van jelen.

Ahogy a homoki sztyeppréten megtalálhatók a mocsárréti fajok, itt is lehet – bár nem sűrű állományban – homoki árvalányhajt (*Stipa borysthena*) találni. A cserjésedés kisebb mértékű, fajai az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*).

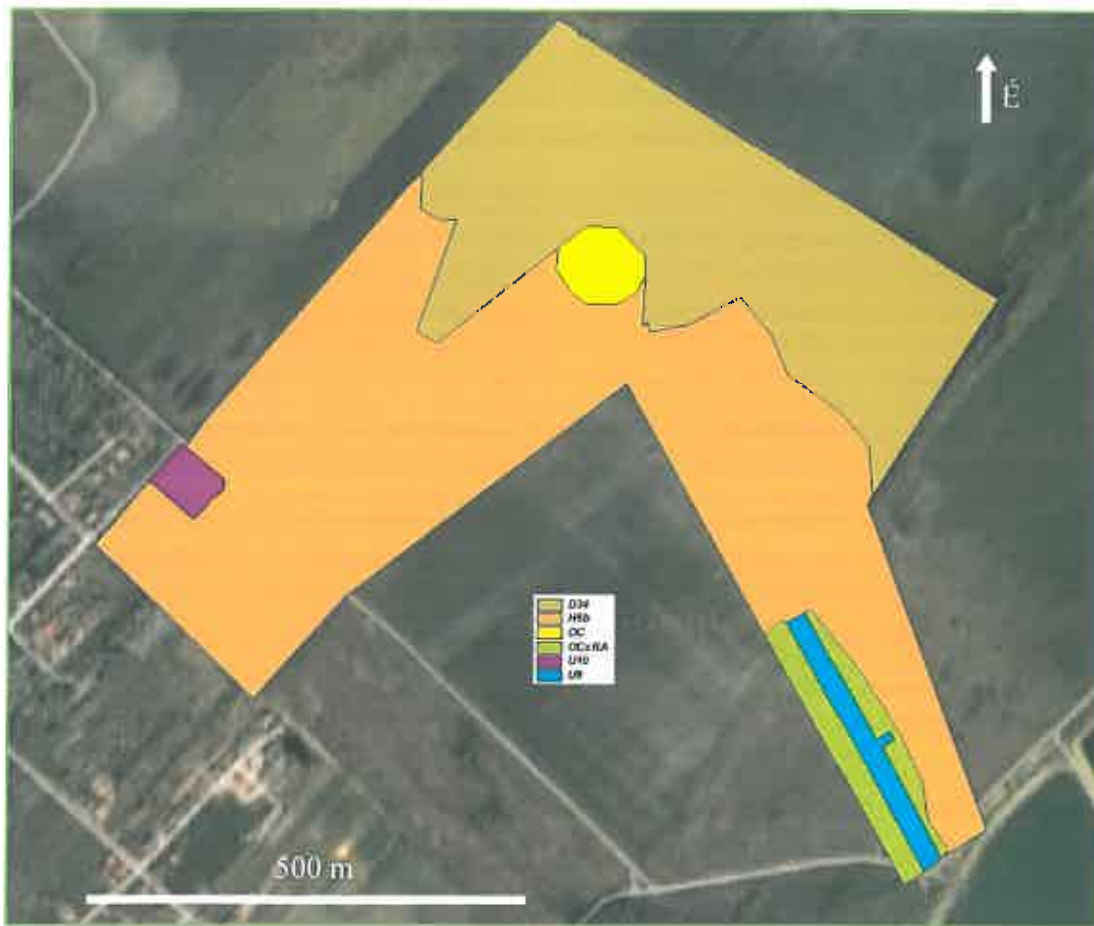
5. kép: A hosszú, keskeny kavicsbányató szinte növényzet nélküli

6. kép: A kavicsbányató „folytatásában” lévő mélyedés télisás és kormos csáté állománya

Tanyák, családi gazdaságok (ÁNÉR 2011-kategória: U10)

A terület nyugati részénél elhagyott udvar található, alapvetően gyomfajokkal: betyárkóró (*Coryza canadensis*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), fehér libatop (*Chenopodium album*), keszegsaláta (*Lactuca serriola*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), mezei aszat (*Cirsium arvense*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*), nagy csalán (*Urtica dioica*).

4. térkép: A Dunavarsányi árvalányhajas gyepterület Természetvédelmi Terület élőhely-térképe

Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek (ÁNÉR 2011-kategória: OC)

A terület közepén levő épületet kerítés veszi körül, azon belül a környezeténél bolygatottabb felszínen olyan száraz gyepek alakultak ki, melyben siskanád (*Calamagrostis epigeios*), tejoltó galaj (*Galium verum*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*) és vadmurok (*Daucus carota*) dominálnak.

Állóvizek (ÁNÉR 2011-kategória: U9)

Jellegtelen száraz, félszáraz gyepek (ÁNÉR 2011-kategória: OC) és

Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdőszélek (ÁNÉR 2011-kategória: RA) együttese

A területhez tartozik egy hosszúkás, növénymentes tó, parti régiójában kevés békaszittyó (*Juncus effusus*) és nád (*Phragmites australis*) nő. Körülötte cserjésedett-fásodott, erőteljesen bolygatott felszínen száraz gyepek találhatók. A fásszárúak: amerikai nemes nyár (*Populus x euramericana*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), gyepúrózsa (*Rosa canina* agg.), hamvas fűz (*Salix cinerea*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*). Alattuk és közöttük bársonykerék (*Tetragonolobus maritimus*), bókoló bogáncs (*Carduus nutans*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), ebszőlő csucsor (*Solanum dulcamara*), lándzsás útifű (*Plantago lanceolata*), mezei katáng (*Cichorium intybus*), orvosi atracél (*Anchusa officinalis*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), tövises iglice (*Ononis spinosa*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), üstökös pacsirtafű (*Polygala comosa*) nő.

2.3.4. Flóra

Dunavarsányi vizes élőhely

A területen védett növényt a 2016-2017-es bejárások során nem találtunk. Szóbeli közlés és fénykép alapján tudható, hogy a faj számára megfelelő talajvízszintű időszakban megjelenhet mocsári kosbor (*Orchis palustris*), a fajt 2005-ben és 2009-ben egyaránt megtalálták. A mocsári kosbor eszmei értéke: 10 000 Ft.

A terület inváziós fajai, amelyek a természetvédelmi kezelés szempontjából érdekesek lehetnek:

- Fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*)
Telepített állománya található egy nem üzemtervezett erdősávban a kaszálóterület mellett. Annak ellenére, hogy a fák már magszóró korúak, nem terjed tömegesen, ennek oka a szomszédos rét rendszeres kaszálása, valamint a mélyebb területeken a faj számára időnként túlságosan hosszú vízborítás. Több éves száraz periódus vagy a kaszálás felhagyása a faj elterjedésének veszélyét hozhatja.
- Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) és lepényfa (*Gleditsia triacanthos*)
Az akácosban előforduló elegyfák, jelenlegi természetvédelmi szempontú megítélésük megegyezik az akácéval.
- Keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)
A vizes élőhely nyugati, erdőnek tekintett részén több idős példánya van, a nádas széli zónájában pedig spontán újul. Jelenlegi mennyisége nem aggályos, és mivel tövises lombja madarak számára jó búvó- és fészkelőhely, valamint a bogyófogyasztó madárfajok számára jó táplálékforrás, ebben a mennyiségben való jelenléte előnyös.
- Betyárkóró (*Conyza canadensis*) és ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)
Száras gyepekben közönséges gyomnövények. Itt az országút melletti mezsgyén és az időnként felszántott területen fordulnak elő. Mennyiségük nem jelentős, a nedvesebb területről a vízigenyes fajok kiszorítják őket.
- Egynyári seprence (*Erigeron annuus*)
A védett terület széli részein fordul elő nagyobb számban, a kaszálón elszórta található. Jelenléte nem veszélyezteti a terület természetességét.
- Kisvirágú őszirózsa (*Aster tradescantii*) és magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)
A nádas szélén, vízzel tartósan nem borított területen található. Nagyobb mennyiségben az időnként szántott terület parlag állapotában jelennek meg, akkor az aranyvessző a magaskórós állomány legtömegesebb faja. Ezen terület gyepképzésének és rendszeres kaszálása az aranyvessző állományt vissza tudná szorítani.

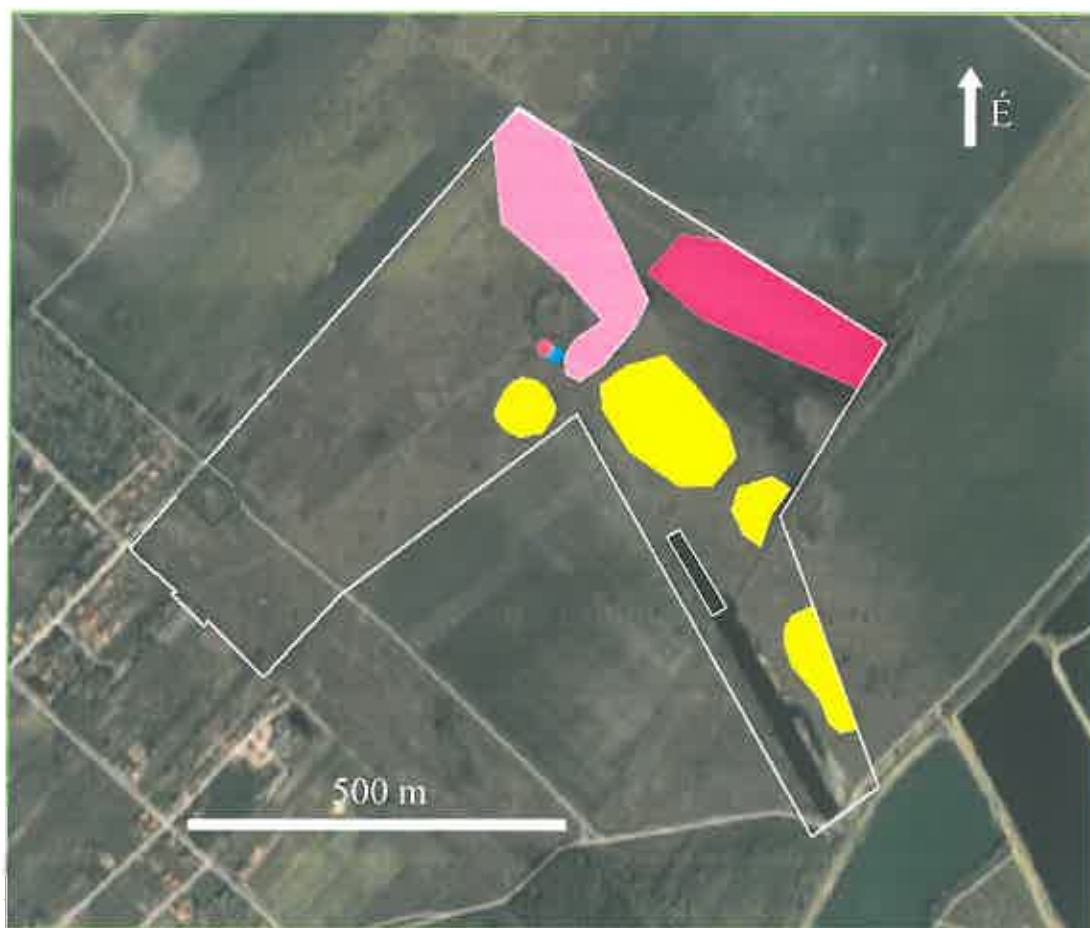
Dunavarsányi árvalányhajás gyep

A területen a 2016-2017-es bejárások alkalmával a következő védett növényfajokat találtuk:

Név	Eszmei érték (Ft/tő)	Becsült állomány nagyság
homoki árvalányhaj (<i>Stipa borysthena</i>)	5 000	mintegy 4 ha, ~120 000 tő
gyfipohár (<i>Blackstonia acuminata</i>)	5 000	50-100 tő
mocsári kosbor (<i>Orchis palustris</i>).	10 000	2-300 tő
poloskaszagú kosbor (<i>Orchis coriophora</i>)	50 000	1 megfigyelt tő

Név	Eszmei érték (Ft/tő)	Becsült állomány nagyság
agárkosbor (<i>Orchis morio</i>)	10 000	1 adatbázisban szereplő tő
kormos csáté (<i>Schoenus nigricans</i>)	5 000	500-1000

A 2016-2017. években végzett terepbejárások során a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság adatbázisában szerepelő agárkosbort (*Orchis morio*) 2017-ben nem sikerült megtalálni. A hazai kosborfajok ismert tulajdonsága, hogy megfigyelhető tőszámuk és a virágzó tövek száma ugyanazon a területen egyes években (jelenlegi ismereteink szerint valószínűleg az előző év nyár végi csapadékmennyiségétől függően) jelentősen mértékben ingadozhat. A 2017-es év „rossz orchideás év” volt, ezért feltételezhető, hogy kedvezőbb években a jelenleg ismertettnél a fajok száma és tövek mennyisége magasabb lehet.

5. térkép: A védett növényfajok elhelyezkedése a Dunavarsányi árvalányhajas gyepterületen Természetvédelmi Területen

Magyarázat:

A sárga foltok azokat a területeket jelölik, ahol a homoki árvalányhaj sűrűn, tömegesen fordul elő.

Az élénk lila foltban a mocsári kosbor, ha nem is összefüggően, de sűrűn fordul elő. A halványlila foltban ritkábban, ezeken kívül a mocsárréteken elszórtan lehet találni.

A fehér szegélyű fekete téglalap a kormos csáté sűrű előfordulási helyét jelöli, ezen kívül szétszórtan fordul elő, még az árvalányhajas foltokban is.

A lila kör a poloskaszagú kosbor, a türkiz kör az agárkosbor fellelési helyét jelöli.

A terület inváziós fajai, amelyek a természetvédelmi kezelés szempontjából fontosak:

- Keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)
Jelenlegi sűrűsége mellett területfoglalása nem olyan nagy mértékű, hogy beavatkozást igényelne. Ha a terület rendszeres kaszálása nem biztosítható, akkor az állomány növekedését figyelni kell, és az újonnan felverődő állományt el kell távolítani. A kezelési terv 10 év múlva esedékes felülvizsgálatakor erre a fajra külön figyelmet kell fordítani.
- Siskanád (*Calamagrostis epigeios*)
Magyarországon honos faj, a felszín bolygatása után hajlamos tömegessé válni. Jelenleg a gyepeken jelen van, de sehol sem a többi fajt kiszorító mennyiségben.
- Ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)
Elszórta a földutak és a kubikok mellett, nagyobb mennyiségben a terület közepén levő honvédségi épület kerítésén belül található. Terjedése nem várható, a felszínbolygatás csökkenésével állomány beavatkozás nélkül is megritkul, majd eltűnik.

2.3.5. Fauna

A Dunavarsány határában megvizsgált két élőhely állattani szempontból erősen különbözik egymástól. A Dunavarsányi vizes élőhely alapvetően vízi vagy vízhez erőbben kötődő fajoknak ad otthont, míg a Dunavarsányi árvalányhajas gyepe homokpusztai állatvilággal bír.

Az állatvilág gazdagságának jellemzéséhez olyan csoportok felmérését végeztük el, melyek vagy emblemikus jelentőséggel bírnak, vagy pedig indikátor szerepük lehet a környezet állapotának tekintetében. Ennek megfelelően a madarak, a kételtűek és hüllők, futóbogarak, lepkék valamint egyenesszárnyúak (szöcskék, sáskák) felvételezése történt meg. A két terület eltérő jellege miatt azonban egyenesszárnyúak és lepkék felvételezése csupán az árvalányhajas gyepeken folyt, mert védett fajok előfordulására a vizes élőhelyen és környezetben nem lehetett számítani.

A terepi bejárások, felvételezések 2016 őszén és 2017 tavaszán történtek, összesen 5 alkalommal. Ezek során a következő vizsgálatokat végeztük el:

- Madarak távcsöves felmérése
- Kételtűek lehetséges peterakóhelyének és vándorlási útvonalának vizsgálata, megfigyelt fajok feljegyzése. Teknősök, gyíkok, kígyók vizuális keresése
- Talajcsapdák kihelyezése kifejezetten futóbogarak (*Carabidae*) gyűjtésére
- Lepkék gyűjtése kézhálóval (nappal) és lámpázással (éjjel)
- Szöcskék, sáskák, tücskök megfigyelése vizuális és akusztikus úton

Dunavarsányi vizes élőhely

Az élőhely állatvilágának leginkább említésre méltó csoportja a madarak. A kiterjedt méretű és ember által alig zavart nádas-gyékényes kiváló fészkelőhelyet nyújt számos fajnak. A sekély és átlátszó, nyílt vizű felszín jó vadászterület, több alkalommal figyeltünk meg benne gémekeket és kócsagokat. Habár kételtűfaunája természetvédelmi szempontból nem túl jelentős, a vizes élőhely mégis jelentős vonzóerő lehet a tágabb környezetre. Szaporodási időszakban, ha nem is jelentős mennyiségben, de számítani lehet a vizes élőhely felé tartó vándorló állatokra. A mocsári teknős jelenléte biztosra vehető itt, védett faj, természetvédelmi (eszmei) értéke 50 000 Ft. Emblemikus tagja a helyi hüllőfaunának, és bizonyosra vehető jelenléte további indoka lehet a vizes élőhely védelmének. A teknősök tojásrakása a szárazföldön

zajlik. Olyan szárazabb felszíneket keresnek, amik mentesek a talajvíztől. Ez akár országutak padkája vagy szántóföld is lehet. A fentiek tükrében nem kizárható, hogy rendszeresek a gázolások, csak eddig nem történt róla felvételezés.

A vizes élőhely rovarfaunája fajokban kevésbé gazdag, ezek alól épp a megvizsgált futóbogár közösség jelent kivételt.

Madarak

A bejárások során a következő madárfajokat figyeltük meg:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	nádirigó	védett	25 000 Ft
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	cserregő nádiiposzáta	védett	25 000 Ft
<i>Anas platyphyllos</i>	tőkés réce	-	
<i>Anser anser</i>	nyári lúd	-	
<i>Ardea cinerea</i>	szürke gém	védett	50 000 Ft
<i>Botaurus stellaris</i>	bölgömbika	fok. védett	100 000 Ft
<i>Carduelis carduelis</i>	tengelic	védett	25 000 Ft
<i>Carduelis chloris</i>	zöldike	védett	25 000 Ft
<i>Cignus olor</i>	bütykös hattyú	-	
<i>Ciconia ciconia</i>	fehér gólya	fok. védett	100 000 Ft
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	védett	50 000 Ft
<i>Columba palumbus</i>	örvös galamb	-	
<i>Corvus c. cornix</i>	dolmányos varjú	-	
<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag	fok. védett	100 000 Ft
<i>Fulica atra</i>	szárcsa	-	
<i>Gallinula chloropus</i>	vízityúk	védett	25 000 Ft
<i>Hirundo rustica</i>	füsti fecske	védett	50 000 Ft
<i>Larus ridibundus</i>	dankasirály	védett	50 000 Ft
<i>Merops apiaster</i>	gyurgyalag	fok. védett	100 000 Ft
<i>Parus caeruleus</i>	kék cinege	védett	25 000 Ft
<i>Parus major</i>	széncinege	védett	25 000 Ft
<i>Parus palustris</i>	barátcinege	védett	25 000 Ft
<i>Passer montanus</i>	mezei veréb	védett	25 000 Ft
<i>Phylloscopus collybita</i>	csilpcsalp füzike	védett	25 000 Ft
<i>Pica pica</i>	szarka	-	
DINPI adatbázisából (2015.)			
<i>Alauda arvensis</i>	mezei pacsirta	védett	25 000 Ft
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	védett	50 000 Ft
<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag	fok. védett	100 000 Ft
<i>Emberiza calandra</i>	sordély	védett	50 000 Ft
<i>Falco tinnunculus</i>	vörös vércse	védett	50 000 Ft

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Motacilla flava</i>	sárga billegető	védett	25 000 Ft
<i>Saxicola rubetra</i>	rozsdás csuk	védett	25 000 Ft

A gazdag fajlistából nagyobb jelentőségűek a gázlómadarak, a gyurgyalag és a barna rétihéja.

Kétéltűek

Habár jó természetességű élőhelyről van szó, kétéltűfaunája csupán közepesen jelentős. Az alábbi fajok jelenlétét mutattuk ki:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Lissotriton vulgaris</i>	pettyes göte	védett	10 000 Ft
<i>Triturus dobrogicus</i>	dunai tarajosgöte	védett	50 000 Ft
<i>Pelophylax excubitor</i> fajkomplex	vízibékák (kecskebéka, tavibékák)	védett	10 000 Ft
<i>Rana dalmatina</i>	erdei béka	védett	10 000 Ft
<i>Bufo viridis</i>	zöld varangy	védett	10 000 Ft
<i>Hyla arborea</i>	zöld levelibéka	védett	10 000 Ft

A fenti listában kiemelt jelentősége van a dunai tarajosgötének, mely Natura 2000 közösségi jelentőségű állatfaj is. Emellett megjegyzendő, hogy minden kétéltűfaj védett, még a tömegesen jelenlevő kecske- és tavibéka is. A szaporodóhely kiterjedése jelentős, az ide vonuló állatok száma százas nagyságrendű lehet, illetve a helyben élő, vízhez kötött fajok egyedszáma szintén jelentős.

Hüllők

A területen csupán vízisiklót (*Natrix natrix*) figyeltünk meg. A faj védett, eszmei értéke 25 000 Ft.

A többszöri keresés ellenére sem találtuk meg a mocsári teknőst (*Emys orbicularis*), holott a terület alkalmas a fenntartására és szóbeli információkat már kaptunk ezen a területen való előfordulásáról.

Futóbogarak

A talajcsapdázás roppant sikeres volt és 7 futóbogárfaj került meg a nádas és a kaszálórét szegélyében elhelyezett csapdasorból. A fajok közül 4 védett, ami a terület javuló állapotára utal.

Tudományos név	Magyar név	Egyed- szám	Védettség	Eszmei érték
<i>Carabus violaceus</i>	kékfutrinka	8	védett	5 000 Ft
<i>Carabus cancellatus</i>	ragyás futrinka	56	védett	5 000 Ft
<i>Carabus granulatus</i>	mezei futrinka	3	védett	5 000 Ft
<i>Chlaenius festivus</i>	díszes büzfutó	1	védett	10 000 Ft
<i>Pterostichus niger</i>	fekete gyászfutó	11	-	

Tudományos név	Magyar név	Egyed- szám	Védettség	Eszmei érték
<i>Pterostichus melanarius</i>	közönséges gyászfutó	5	-	
<i>Agonum duftschmidi</i>	szélesnyakú kisfutó	2	-	

Legnagyobb egyedszámban a ragyás futrinka került elő, mely zavart területeken is nagyméretű állományokat képezhet.

Dunavarsányi árvalányhajas gyepek

Állatvilága jól tükrözi, indikálja a homokpusztai biotópot. Fajokban nem túlságosan gazdag élőhely ez, azonban minden csoportból számítani lehet ritkaságszámba menő fajokra. A gyepek mérsékelten zavart állapotát jelzi, hogy jelen van benne a bennszülött sisakos sáska is. A lepkefajok jelentős része kifejezetten homoki élőhelyhez vagy nyárfákhoz kötődik, ami a stabilizálódott ökológiai környezetet jelzi.

A terület szélén található kubikó élővilága ugyan szegényes, de mégis bevonz olyan madarakat, melyek itt is megtalálják táplálékukat. Amennyiben igazolódik a mocsári teknős jelenléte, úgy bizonyosra vehető, hogy a tó és közvetlen környezete az egyetlen alkalmas szaporodási közeg a faj számára az egész réten.

Általánosságban elmondható, hogy a jövőben is jól kezelt gyepekben elsősorban az ízeltlábú állatok (pók, lepkék, bogarak, sáskák, poloskák, kabócák stb.) közössége formálódhat unikálissá. Közöttük jelenhetnek meg olyan fajok, melyek a homokvidékek specialistái. A gerinces faunában a homoki gyík jelenléte máris jelzésértékű, ez a balkáni központú faj ugyanis Budapest földrajzi magasságában éri elterjedésének északi határát.

Madarak

A területen a következő madárfajokat figyeltük meg a bejárások során:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Anas platyphyllos</i>	tőkés réce	-	
<i>Buteo buteo</i>	egerészölyv	védett	25 000 Ft
<i>Caprimulgus europaeus</i>	lappantyú	védett	50 000 Ft
<i>Carduelis carduelis</i>	tengelic	védett	25 000 Ft
<i>Carduelis chloris</i>	zöldike	védett	25 000 Ft
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	védett	50 000 Ft
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	meggyvágó	védett	25 000 Ft
<i>Columba palumbus</i>	örvös galamb	-	
<i>Corvus c. cornix</i>	dolmányos varjú	-	
<i>Dendrocopus major</i>	nagy fakopáncs	védett	25 000 Ft
<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag	fok. védett	100 000 Ft
<i>Emberiza citrinella</i>	citromsármány	védett	25 000 Ft
<i>Erithacus rubecula</i>	vörösbegy	védett	25 000 Ft
<i>Hirundo rustica</i>	füsti fecske	védett	50 000 Ft
<i>Larus ridibundus</i>	dankasirály	védett	50 000 Ft

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Merops apiaster</i>	gyurgyalag	fok. védett	100 000 Ft
<i>Parus caeruleus</i>	kék cinege	védett	25 000 Ft
<i>Parus major</i>	széncinege	védett	25 000 Ft
<i>Passer montanus</i>	mezei veréb	védett	25 000 Ft
<i>Phoenicurus ochruros</i>	házi rozsdafarkú	védett	25 000 Ft
<i>Pica pica</i>	szarka	-	
<i>Sterna hirundo</i>	küszvágó csér	fok. védett	100 000 Ft
<i>Sylvia atricapilla</i>	barátposzáta	védett	25 000 Ft
<i>Turdus merula</i>	fekete rigó	védett	25 000 Ft
<i>DINPI adatbázisából (2015.)</i>			
<i>Alauda arvensis</i>	mezei pacsirta	védett	25 000 Ft
<i>Motacilla flava</i>	sárga billegető	védett	25 000 Ft
<i>Egretta alba</i>	nagy kócsag	fok. védett	100 000 Ft

A gyepeken kevés a fészkelő faj, de annál több a táplálkozni ide járó egyed. Nagyobb testű gázlómadarak is vadásznak a réten. A kisméretű kubiktóban küszvágó csért figyeltünk meg, illetve észleltük a partfalba vájt gyurgyalagfészket a hozzá tartozó párral együtt. A legnagyobb eredmény azonban a cserjés-bokros szegélyben megbúvó lappantyú megtalálása volt.

Kételtűek

A területen megfigyelt fajok:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Pelophylax excubitor</i> fajkomplex	vízibékák (kecskebéka, tavibékák)	védett	10 000 Ft
<i>Pelobates fuscus</i>	barna ásóbéka	védett	10 000 Ft
<i>Bufotes viridis</i>	zöld varangy	védett	10 000 Ft

A területen igen szerény lehetőségek vannak kételtűek peterakására. A kubiktó szinte steril, növényzettel mederágya nem túlságosan vonzó élettér. Vizében kizárólag kecskebéka és tavibéka egyedeket találtunk. Mindazonáltal a rétről kimutatott további két faj, a zöld varangy és a barna ásóbéka is ide jár petét rakni. Mindkét faj stabil és erős állománnyal van jelen, a rét széles területein észleltük őket.

Hüllők

A területen előfordult hüllőfajok:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Podarcis taurica</i>	homoki gyík	védett	50 000 Ft
<i>Lacerta agilis</i>	fürge gyík	védett	25 000 Ft
<i>Natrix natrix</i>	vízisikló	védett	25 000 Ft

Az árvalányhajás gyep hullófaunája fajokban nem gazdag, azonban a homoki gyík jelenléte az unikális homokpusztai környezet jó indikátora. Két gyík- és egy siklófajt találtunk a területen. A mocsári teknős jelenlétére vonatkozóan kaptunk szóbeli információt, azonban a megjelölt kubiktóban nem találtuk meg a fajt.

7. kép: A Kárpát-medence bennszülött rovarfaja, a védett siskakos sáska is előfordul a Dunavarsányi árvalányhajás gyep területén.

Egyenesszárnyúak

A területen kimutatott egyenesszárnyú fajok:

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Acrida ungarica</i>	Sisakos sáska	védett	50 000 Ft
<i>Aiolopus thalassinus</i>	Tengerzöld sáska	-	
<i>Calliptamus barbarus</i>	Homoki olaszáska	védett	5 000 Ft
<i>Calliptamus italicus</i>	Olaszáska	-	
<i>Chorthippus brunneus</i>	Közönséges tarlósáska	-	
<i>Chorthippus dichrous</i>	Vállas rétisáska	-	
<i>Chorthippus mollis</i>	Halk tarlósáska	-	
<i>Conocephalus fuscus</i>	Kis kúpfejűszöcske	-	
<i>Doclostaurus brevicollis</i>	Rövidnyakú sáska	-	
<i>Euchorthippus declivus</i>	Rövidszárnyú rétisáska	-	
<i>Mantis religiosa</i>	Imádkozó sáska	védett	5 000 Ft
<i>Oedaleus decorus</i>	Szalagos sáska	-	
<i>Oedipoda caerulea</i>	Kékszárnyú sáska	-	

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Platycleis affinis</i>	Púposhasú rétiszőcske	-	
<i>Pteronemobius heydenii</i>	Mocsári tücsök	-	
<i>Stenobothrus nigromaculatus</i>	Sztyeppréti sáska	-	
<i>Tetrix bolivari</i>	Bolivar-tövishátú sáska	-	
<i>Xya pfaendleri</i>	Pfaendler-ásósáska	-	

A területről kimutatott szöcske-, sáska- és tücsökfajok jól karakterizálják a homokpuszták egyenesszárnyú-faunáját. Kifejezetten jó természetességet jelez, hogy 3 védett faj jelenlétét is sikerült kimutatnunk (vastagon szedve). Közülük a sisakos sáska igazi különlegesség, Kárpát-medencei endemizmus.

Futóbogarak

A területen észlelt futóbogárfajok:

Tudományos név	Magyar név	Egyedszám	Védettség	Eszmei érték
<i>Calosoma auropunctatum</i>	aranypettyes bábrabló	1	védett	5 000 Ft
<i>Calathus fuscipes</i>	sokpontos tarfutó	9	-	
<i>Calathus melanocephalus</i>	vörösnnyakú tarfutó	1	-	
<i>Calathus cinctus</i>	parlagi tarfutó	1	-	

Az árvalányhajás gyepek futóbogár-faunája meglehetősen szegényes, mindössze négy fajt tudunk kimutatni a területről, és ezek közül csupán egy védett. A befogott egyedek száma is azt jelzi, hogy homokpuszta gyepeken a futóbogarak nem minősülnek megfelelő indikátornak.

Lepkék

Az árvalányhajás gyepek listába vett lepkeállománya 256 fajt tartalmaz. A közösség mintegy 55%-a kifejezetten nyárfákkal tarkított homokpuszta vidékekre jellemző, de nem ritka faj, további 7% már kifejezetten ritka, míg 3 faj védelmet élvez. A többi faj széles körben elterjedt és közönségesnek számít.

Tudományos név	Magyar név	Védettség	Eszmei érték
<i>Odontognophos dumetata</i>	csücskös sziklaaraszoló	védett	5 000 Ft
<i>Proserpinus proserpina</i>	törpészender	védett	50 000 Ft
<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta-lepke	védett	5 000 Ft

Dunavarsányi feketefenyők

A volt tsz-központ területén található 4 db feketefenyő életkora 80-100 év lehet. A II. világháború előtt itt a Vészi-kúria állt, ahol a XX. század elejétől a magyar irodalmi élet sok neves szereplője megfordult. Egyik rendszeres vendég Ady Endre volt, akinek több verse is született ezen a helyszínen. A kúria tulajdonosa Vészi József, a Budapesti Napló alapítója és főszerkesztője volt. Lánya, Vészi Margit tehetséges festőművészként meg is örökölte a kúriát, a kép címe: Falusi lak. Az előtérben a feketefenyők közül egy látható, a képen 8-10 éves lehet. Sajnos, a kép keletkezésének idejét nem sikerült megállapítani, valamikor 1910-1930 között készülhetett.

A feketefenyők botanikai-természetvédelmi értéket nem képviselnek, madarak fészkelőhelyként használhatják. A terület zavart, forgalmas, így ritkább, érzékenyebb fajok megtelepedése nem várható. A fák koruk, helyzetük és kultúrtörténeti jelentőségük miatt érdemelnek védelmet természeti emlékként.

8. kép: Vészi Margit: Falusi lak

*9. kép: A Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék
mai környezetében*

2.4. Táj-és kultúrtörténeti adottságok

A két természetvédelmi terület a Turjánvidék része. A jellegzetes táj mocsaras-nádas foltok, láprétek, mocsárrétek, száraz gyepek mozaikja. A nedves réteket kaszálták vagy marhával, lóval legeltették, a száraz gyepeket inkább csak juhokkal legeltették.

A Dunavarsányi feketefenyők a hajdani Vészi-kúria kertjében álltak, a Vészi-kúria a XIX-XX. század fordulóján az akkori irodalmi élet egyik fontos színhelye volt.

2.5. Oktatás, kutatás

- 2000-ben a Magyar Madártani Egyesület Kétéltű- és Hüllővédelmi Szakosztályának képviselői bejárták az árvalányhajas gyepterületét, számba vették legfontosabb értékeit.
- 2001 augusztusában a Duna-Ípoly Nemzeti Park szakemberei mindkét területet megnézték, az árvalányhajas gyepeknél listát készítettek az észlelt növényfajokról.

2.6. Gazdálkodási jellemzők

2.6.1. Mezőgazdaság

A természetvédelmi területek közül egyre sincs aktuális gazdálkodásra vonatkozó szerződés. A gyepeket időnként kaszálják, ez alkalmankénti megállapodással történik.

A Dunavarsányi vizes élőhely területén a nyugati szélén egy kisebb részt legeltetnek, a keleti részen, a főúthoz közel pedig időnként felszántanak egy részt, és gazdasági növényvel (pl. kukoricával) vetik be.

2.6.2. Erdőgazdálkodás

A területen üzemtervezett erdő nincs, és erdőgazdálkodás nem folyik.

2.6.3. Vadgazdálkodás

Mindkét természetvédelmi területen a Kisdunai Aranyfácán Természetvédő Vadásztársaság (<http://www.kisdunaiaranyfacan.hu/>) folytat vadgazdálkodást és vadászatot. A terület az Alföldre jellemző apróvadás terület, ahol vadászható az őz, mezei nyúl, fácán, tőkés réce, szárcsa, örvös galamb és balkáni gerle, valamint a róka mellett megjelenő aranysakál is.

2.6.4. Halászat, horgászat

Hivatalosan egyik területen sem működik horgásztársaság. Horgászat nyomait viszont láttuk az árvalányhajas gyepterület hosszú kubikgödrenél.

2.6.5. Ökoturizmus, üdülés és idegenforgalom, természetvédelmi oktatás és bemutatás

A terület szabadon látogatható.

Helyi civil szervezet, az Országos Kertbarátok Szövetségének Dunavarsányi Klubja, Környezet- és Természetvédelmi Csoportja és a Dunavarsányi Árpád Fejedelem Általános Iskola az árvalányhajas gyepeken tanösvény szeretne létesíteni, ennek adminisztrációs munkái jelenleg zajlanak.

A vizes élőhelyet gyakran látogatják madarászok, természetfotósok.

2.6.6. Ipar, bányászat

Jelenleg ipari és bányászati tevékenység nem folyik egyik területen sem.

A Dunavarsányi árvalányhajas gyp területén a keskeny, hosszú kavicsbányató korábbi kitermelés eredménye. A katonaság a közeli laktanya építéséhez a sódert innen bányászta ki. Mindkét terület 500 m-es védőzónáján belül aktív kavicsbányák működnek.

3. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI CÉLKITŰZÉSEK MEGHATÁROZÁSA

3.1. Természeti értékek, területek, tájak

A dunavarsányi védett területek a hajdani kiterjedt Turjánvidék megmaradt darabjai. A helyi jelentőségű természetvédelmi területek kijelölésének és kezelésének célja:

- Az eredeti élőhelytípusok maradványainak megőrzése, különös tekintettel a vizes, mocsári és a száraz homoki élőhelyekre.
- A területen található védett növény- és állatfajok állományainak fenntartása, életlehetőségeik javítása. Ezzel párhuzamosan az özönfajok terjedésének megakadályozása.
- A természetvédelmi kezelés eszközeként felhasználva lehetőséget kell biztosítani a megfelelő módon végzett kaszálásra és/vagy a hagyományos külterjes állattartásra.
- A Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék esetében a fenyőket és környezetüket meg kell kímélni.

3.2. Tervezési területhez kapcsolódó tevékenységek

- A természetvédelmi területek és a természeti emlék fennmaradását aktív kezeléssel kell segíteni:
 - A természetvédelmi területek gypjei jó természetességi állapotának fenntartására a legeltetés és a kaszálás alkalmazható.
 - A cserjék és az inváziós növények állományait – szükség esetén – irtani, ritkítani kell.
- Az árvalányhajas gyp területén oktatási, bemutatási célból tanösvény alakítható ki.
- A védett területeket károsító emberi tevékenységeket (pl. személtlerakás, gypben való közlekedés, illegális föld-, kavics- v. homokkitermelés) vissza kell szorítani.

B) RÉSZLETES TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

4. RÉSZLETES TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

4.1. Természetvédelmi stratégiák

A védelem célja mindkét területen a természetközeli élőhelyek legalább mai állapotukban való megtartása, optimális esetben javítása. A „vizes élőhelyen” a nádas és mocsárréti élőhelyek, az „árvalányhajas gyepben” pedig a száraz homoki és mocsárrét típusú gyepterületek megőrzése. A természetvédelmi cél elérése érdekében a fő – általános – tennivalók a következők:

- A Turjánvidékre jellemző élőhelyek fenntartása aktív kezeléssel
 - A mocsárrétek és száraz gyepok kaszálása és/vagy legeltetése;
 - Az özönnövények állományainak megfigyelése, szükség esetén visszaszorításuk;
 - A gyepok erdősülésének, túlzott cserjésedésének megakadályozása;
- A nádas-mocsár és a spontán nyáras élőhelyek esetében nincs szükség beavatkozásra;
- Kiemelt védett fajok jelenlétének, állományainak monitorozása, szükség esetén fajvédelmi tennivalók meghatározása, végrehajtása;
- Az „árvalányhajas gyep” önkormányzati tulajdonba és kezelésbe vétele;
- A művelési ág besorolások aktuális műveléshez igazítása;
- Az „árvalányhajas gyep” területén tanösvény kialakítása oktatási-látogatási céllal.

4.2. Részletes kezelési előírások

Az ingatlanhatárok, a jelenleg észlelhető élőhelyek és a tulajdoni lapon szereplő művelési ág besorolások több helyen nem esnek egybe. A kezelési tervben a jelenlegi állapotnak megfelelő növényzeti típusok alapján adjuk meg a kezelési előírásokat.

Hosszabb távon a tényleges területhasználat és a tulajdoni lapon lévő művelési ág besorolást össze kell hangolni. A kezelési előírások helyének egyértelművé tételét segíti a 6. térkép.

Kezelések és kódjaik

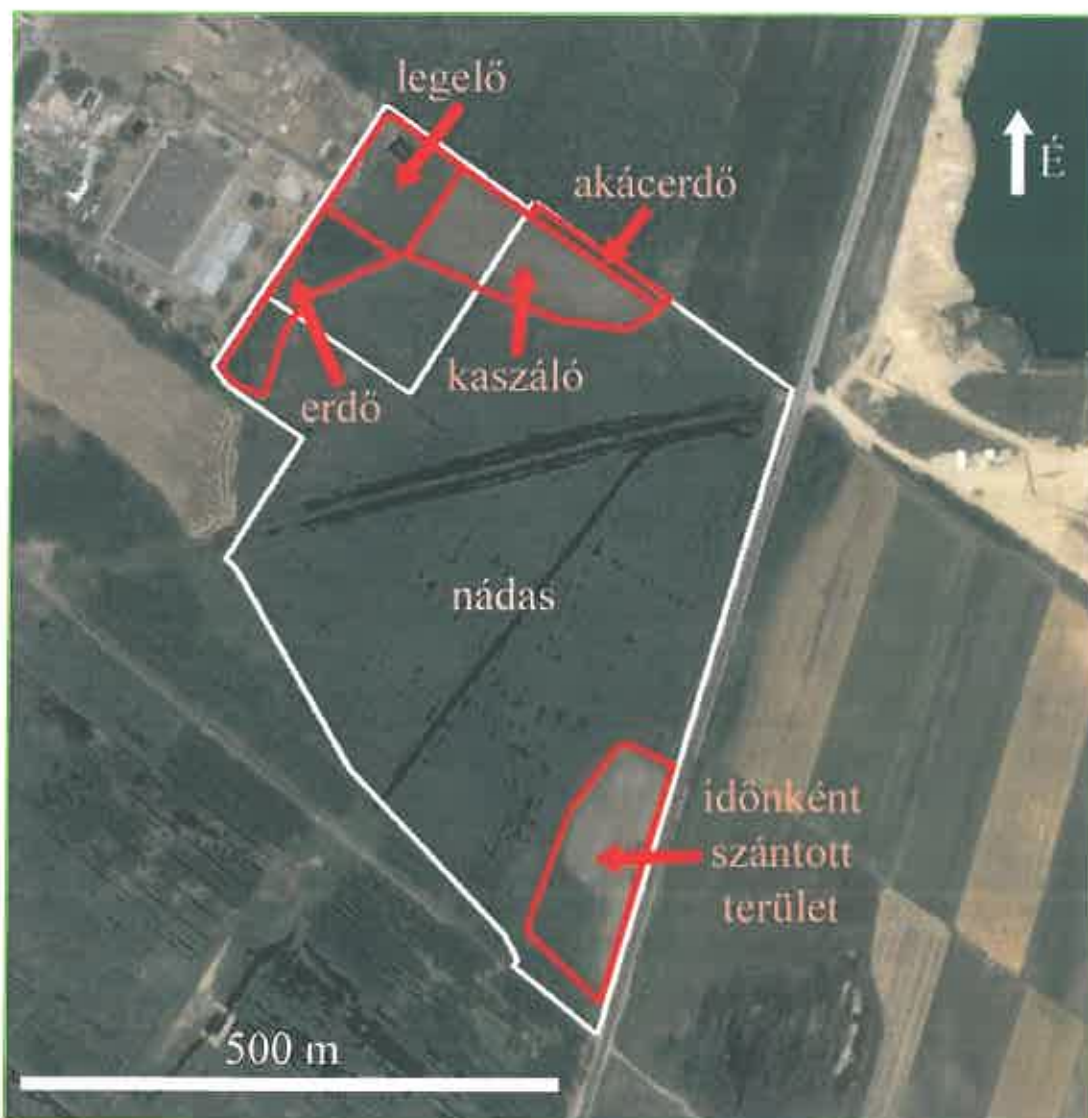
Gyepfenntartás – GY

A gyepok fenntartása kaszálással vagy legeltetéssel lehetséges, figyelembe véve a különböző életciklusú fajok igényeit.

– *Legeltetés*

Természetvédelmi szempontból legelő állatként a nedves réteken ló és szarvasmarha jöhet számításba, a magasabban fekvő, száraz homokterületeken pedig a juhval történő legeltetés a megfelelő. A legeltetés előnye, hogy a legelés hatása (növényanyag fogyasztás és taposás) nem egyenletes, így fennmarad az élőhely mikromozaikossága, emellett a gyepok állatvilága is kevésbé károsodik, mint gépi kaszálás esetén. Reálisan a környéken rendelkezésre álló faj- és fajtaválaszték határozza meg a legelő állatok körét. A gyepok túllegeltetését kerülni kell, különösen a száraz gyepokét.

- Az üde gyepeken, mocsárréteken 0,8-1,6 számosállat/ha, a száraz gyepeken 0,4-0,8 számosállat/ha tartható. Az optimális legeltetéshez szükséges állatlétszámot az időjárás, a gyepek állapota erősen befolyásolja. (Számosállatnak nevezzük bármelyik gazdasági állat 500 kg élőtömegét.)
- A legeltetést „adagoló” legeltetéssel, szakaszokra bontva javasolt végezni. Egy-egy területen 1-10 napot töltsenek az állatok – a pontos időtartamot az aktuális fűhozam alapján lehet meghatározni. 10 napnál hosszabb, folyamatos legeltetés egy-egy területen nem ajánlott.
- A legeltetést száraz talajon lehet végezni, alkalmas hozam esetén sarjú is legeltethető.
- Karám a területen még ideiglenes jelleggel sem létesíthető, a taposási károsítás elkerülésére a jószágokat helyben pihentetni, éjszakáztatni tilos.

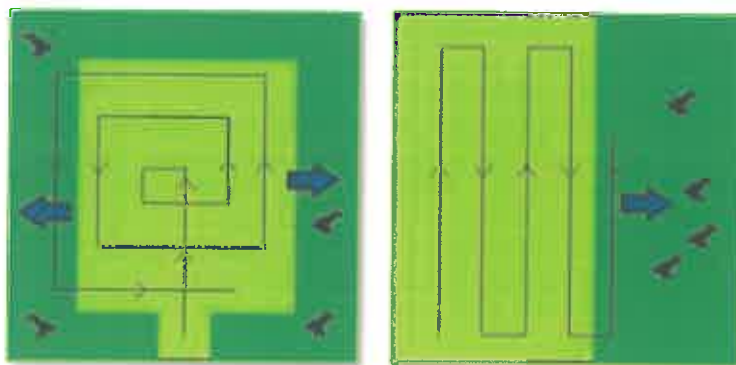

6. térkép: A Dunavarsányi vizes élőhely hrsz-határainak és aktuális élőhelyeinek áttekintése (a hrsz-ok határát fehér, az élőhelyek határát piros vonal jelzi)

– *Kaszálás*

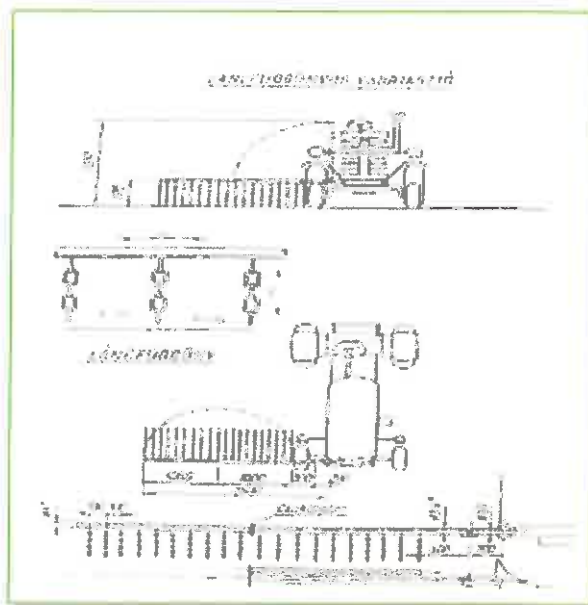
A legeltetéssel összehasonlítva a kaszálás – különösen, ha géppel történik és egyszerre nagy, összefüggő területeket érint – az élőhelyet homogenizálja, mert mindent (leveleket, érőfélben levő magokat, különböző fejlettségű állatokat) egyszerre távolít el a területről. A kaszálás (beleértve a szárazúást is) mellett szól, hogy a legelő állatok válogatnak, ezért meghagyják az elfásodó, szúrós, rossz ízű vagy kifejezetten mérgező fajokat, melyek tömeges felszaporodása kedvezőtlen lenne. Kaszással az erdők határának a gyepre való fokozatos kitolódása is megakadályozható, valamint a gyepekben spontán felverődő fás növényzet is visszaszorítható. Relatív előnye még a kaszálásnak, hogy ha van a környéken alkalmas gépparkkal rendelkező gazdálkodó, a kaszálás könnyebben szervezhető, mint a legeltetés, utóbbinál nehezen oldható meg, hogy egy-egy időszak, vagy akár teljes év is kimaradjon, míg egy-egy őszi tisztító kaszálás elhagyása érdemi szervezést nem igényel.

- A kaszálás csak száraz, a gépek súlyát elbíró talajon történhet, a munka a talajfelszínt nem károsíthatja.
- Gépi kaszálás (és járulékos tevékenységei, pl. rendszerezés, szállítás) csak napközben végezhető.
- A kaszálás időpontja az időjárás és a védendő fajok kímélése érdekében július 15-től szeptember végéig változhat. Törekedni kell arra, hogy a tervezési terület egyes gyepterületeken a kaszálás időben minél inkább elhúzódnva, szakaszosan történjen.
- Amennyiben a kaszálás során védett madár fészkelését észlelik a gyepekben, a munkát azonnal fel kell függeszteni, és értesíteni kell az Önkormányzatot.
- A kaszálás során legalább 5-10 centiméteres tarlómagasságot kell hagyni.
- Az élőhelyek mozaikosságának fenntartásához, és ahhoz, hogy a kaszált területen élő állatfajok menedéket találhassanak, a kaszálást mozaikosan kell végezni, a területen mindig kell lenni 5-10% kaszátlan gyepterületnek. Ezek helyét évente változtatni kell.
- A levágott és megszáradt növényi anyagot a kaszálást követő 2-4 héten belül a területről le kell hordani.
- A kaszálon szemét, bálakötöző zsinór nem maradhat.
- A kaszálást természetkímélő, „kiszorító” kaszálási módszerrel kell végezni. A gép nem követhet olyan útvonalat, mely a kaszálandó területen spirálisan befelé tart. Az útvonalnak a menekülő állatokat kiszorítva, belülről kifelé vagy sávonként váltakozó irányba kell haladnia. (2. ábra)

2. ábra: Természetkímélő, „kiszorító” kaszálási módszer
(Forrás: <http://www.ferto-hansag.hu/gazdalkodoknak.html>)

- A kaszálás során láncfüggönyös vadriasztót (3. ábra) kell használni, hogy a gyepek állatvilága minél kevésbé károsodjon. A vadriasztóláncnak legalább olyan hosszúságúnak kell lennie, mint a kaszálást végző mezőgazdasági gép munkaszélessége. A láncfüzerek közötti távolság nem lehet nagyobb 8 cm-nél. A láncfüzerek talajfelszíntől mért távolsága ne haladja meg az 5 cm-t. Kaszálást lassan, 4-5 km/h sebességgel kell végezni.

3. ábra: Láncfüggönyös vadriasztó

(Forrás: <http://docplayer.hu/153422-A-hortobagyi-nemzeti-park-igazgatosag-vagyonkezeleseben-levo-gyep-terulet-gazdasagi-hasznositasanak-termeszetvedelmi-szabalyzata.html>)

[A traktorokra felszerelt láncfüggönyös vadriasztó a traktor elejére (a pótsúlyokra) szerelt vas tartószerkezet, melyről 5-8 cm-enként vasláncok lógnak. Ezek a traktor haladásakor szinte teljesen átfésülik a növényzetet és mozgásukkal, valamint az összeverődésükkel adott hanggal az állatokat elijesztik, illetve az apróbb állatokat leverik a fűszálakról. Mivel a láncfüggöny mintegy 4,3 m-rel halad a kasza előtt, a lassú haladás miatt a repülni tudó felijedő állatoknak van idejük elmenekülni, vagy megriadásukat a gépkezelő észreveszi.]

[A Pro Vértes Közalapítvány több kaszatípus hatását vizsgálta az elmúlt években. Vizsgálataik alapján egyértelműen az ún. alternáló vagy vágókéses kaszák alkalmazása a legkedvezőbb természetvédelmi szempontból. Lényeges összefüggés tapasztalható a kasza szélessége és a kaszálás sebessége között. Gazdasági szempontból minél szélesebb a kasza és minél gyorsabban halad a traktor, annál hatékonyabb az eszköz. Természetvédelmi szempontból azonban éppen ellenkezőleg, a kisebb szélességű kasza és a lassú haladás a megfelelő. Ha pl. a traktor 4-6 km/h sebességgel halad kaszálás közben, akkor a vadriasztó lánc jelzése és a kasza odaérkezése között mindössze 2-3 másodperc telik el, ami a legtöbb faj számára nem elegendő a meneküléshez. Egy 6 m széles kasza esetében a felriasztott állatnak ennyi idő alatt 3-6 métert kell megtennie, míg egy 2 m széles kasza esetében csak 1-2 métert. A felrepülő madaraknak talán még a szélesebb kasza esetében is van esélyük, de a növényzetben bujkáló egyedek vagy a vadriasztó lánc által lesöpört egyenesszárnyúak

gyakorlatilag esélytelenek. Emiatt védett területeken 3 méternél szélesebb kaszák használata nem javasolt.]

– *Inváziós gyomfajok*

A védett területeken egyelőre nem okoznak problémát az inváziós gyomfajok. Ez idővel változhat, így rendszeresen figyelni kell a gyepek állapotát. Amennyiben szükséges, állományait vissza kell szorítani. Ehhez általában elég a fertőzött területek évi 2-3 alkalommal történő kaszálása.

Fa- és cserjeirtás – FCs

A védett gyepekben, illetve a peremi területeken néhány százalékos fás borítás nem ellentétes a természetvédelmi célokkal, de meg kell akadályozni a nagymértékű, 25%-ot meghaladó becserjésedést. A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni.

- Fákat és cserjéket kivágni csak fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 1. között szabad.

Beavatkozás mellőzése – BM

Ez a „beavatkozás” típus azt jelenti, hogy az érintett területen lehet hagyni érvényesülni a természetes folyamatokat, a kezelési terv 10 év múlva esedékes felülvizsgálatáig nincs szükség beavatkozásra.

A szántó művelési ágban lévő területeket felszántani tilos, ez igen jelentős hatást gyakorolna a terület élőhelyeire. A „vizes élőhely” egy részét 2017-ben felszántották, ezt a területet magára kell hagyni, a begyepesedésig a gyomokat rendszeres kaszálással kell visszaszorítani (az első 5 évben szükség és lehetőség szerint 2-3-szor, később elég egyszer).

Ez a típus a „vizes élőhely” nádasára és az ott lévő erdőkre (a nyáras erdőre és az akácos sávra), valamint az „árvalányhajas gyepek” kubiktavára vonatkozik. A „vizes élőhely” középkorú, idősebb, helyenként kiszáradt fáira is ez a „kezelési típus” vonatkozik, azzal a kitételrel, hogy amennyiben balesetveszély áll fenn, a kiszáradt fák – zoológus átvizsgálása után – kivághatók. A nádas és a peremek többé-kevésbé kiszáradt fái kiváló madárfészkelőhelyek, sőt, denevérszállásnak is alkalmasak. Az „árvalányhajas gyepek” kubiktavának meredek partja gyurgyalagnak alkalmas fészkelőhely, 2017-ben egy pár fészkelte itt, várható a populáció növekedése, így a partfal feltétlenül védelmet érdemel.

Általános előírások – AE

A védett területeken

- vegyszer – szerves és egyéb műtrágya, gyomirtó, peszticid stb. – használata és tárolása tilos!
- földmunkák, anyagkitermelés tilos!
- szemét, sirt stb. lerakása tilos!
- depónia, tartózkodóhely létesítése tilos! Különös figyelemmel kell lenni az „árvalányhajas gyepek” melletti új bányával határos részekre.
- égetés, tűzrakás tilos!
- bármilyen járművel a földutakon kívül közlekedni tilos! Ugyanígy a terepautózás és terepmotorozás sem megengedett.

- Az „árvalányhajas gyep” mellett újonnan nyílt bánya megközelítése a gyep felől tilos, a bánya földhányásának tetején javasolt kerítést húzni a későbbi illegális területhasználat (pl. crossmotorozás) megakadályozására.
- A bánya védett gyep felé eső rézsűjét rendszeresen kaszálni kell a gyomosodás visszaszorítása érdekében.
- A gyepvel szomszédos bányában zajló tevékenységek nem érinthetik a védett területet.
- A gyepterületeket és a nádaszt mechanikai módszerrel fellazítani, felszaggatni tilos!
- Mindegyik területen fontos a szegélyzónák megtartása, pl. gyep-erdő, gyep-cserjés, cserjés-erdő, nyílt víz-nádas.
- Gombák és gyógynövények gyűjtése csak a jegyző (illetékes természetvédelmi hatóság) engedélyével történhet.
- Vadászat a védett területeken csak a természetvédelmi érdekek figyelembe vételével történhet. A vadászat fő célja az állományritkítás, a túlszaporodás megakadályozása legyen, ne a trófea gyűjtése. A „vizes élőhelyen” madarak vadászata (a nem védett fajoké is) tilos.

Dunavarsányi feketefenyők – FF

A négy feketefenyő egészségi állapotának időnkénti ellenőrzése és közvetlen környezetének tisztítása a szükséges rendszeres tennivaló. Ezen túl környezetük „tisztán tartása” is fontos, az alattuk lévő terület rendszeres kaszálása a feljövő cserjéket, magoncokat nem engedi eluralkodni.

Minden hrsz. egy településhez, Dunavarsányhoz tartozik, így a táblázatban ezt külön nem tüntetjük fel.

Hrsz./ alrészlet	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos, tulajdonosi csoport	Vagyonkezelő	Művelési ághoz kötött természet-védelmi kezelési előírás kódja
017/2	40,9398	kivett – honvédelmi célra feleslegessé nyilvánított terület	Magyar Állam	Honvédelmi Minisztérium	GY FCs BM ÁE
034/7	3,1904	szántó	Magyar Állam	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (Haszonbérlet: Száger István)	GY erdős rész: BM ÁE
034/25	21,5930	szántó	Dunavarsány Város Önkormányzata	Dunavarsány Város Önkormányzata	kaszáló: GY erdős rész: BM nádas rész: BM ÁE
096/3	-	-	DUPET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	DUPET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	FF

Javasolt kutatások, felmérések, monitorozások

A védett területeken nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van. Viszont néhány állatfaj jelenlétének időnkénti vizsgálata (monitorozása), illetve a kezelési terv megalapozó dokumentációjához nem vizsgált állatcsoportok kutatása további információkkal szolgálhat a terület élővilágáról. A felsorolt témák javaslatok későbbi kutatásokhoz.

- A védett növényfajok populációi alakulásának nyomon követése
- Az inváziós fajok esetleges terjedésének figyelése
- A halfaunáról nincs információnk, érdemes lenne egy halfauna-felmérést végezni kémleletes, nem invazív módszerrel (az elterjedtebb elektromos halászat invazív és költséges módszer). Nem zárható ki, hogy értékesebb halfajok, így lápi póc és réti csík is előfordulnak a nádas-gyékényes mocsárban.
- Célzott mocsári teknős felmérés javasolt, az állomány kiterjedésének és nagyságának ismeretében javasolhatók tennivalók a faj védelmében (pl. megfelelő tojásrakóhely kialakítása, amit ragadozók nem tudnak kifosztani).
- Homoki gyík állományának monitorozása.
- Száraz gyepeken a földön fészkelő madarak felmérése, pl. lappantyú, mezei pacsirta.
- Denevérfauna felmérése – a vizes élőhely minden bizonnyal alkalmas vadászterület a környéken lakó denevéreknek. Az odvas fákból bármikor megtelepedhet kisebb kolónia, ezeket 2 évente érdemes monitorozni.

C) A TERVDOKUMENTÁCIÓ MELLÉKLETEI

5. TÉRKÉPEK

5.1. Lehatárolás topográfiai alaptérképen

1. térkép: Térképvázlat a helyi jelentőségű védett területek és a természeti emlék elhelyezkedéséről: 1.1. a) fejezetnél

5.2. A tervezési területtel átfedő egyéb, az 1.1. e) pontnak megfelelő természetvédelmi rendeltetésű területek

2. térkép: Térképvázlat a helyi jelentőségű természetvédelmi területek és a Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosóinak viszonyáról: 1.1. e) fejezetnél

5.3. Művelési ág térkép

A térképen zöld színűek a szántó, narancssárga a kivett (honvédelmi célra feleslegessé nyilvánított terület) művelési ágú ingatlanok.

5.4. Tulajdonviszonyokat bemutató térkép

A térképen *zöld színűek* a Magyar Állam, *sárga színűek* Dunavarsány Város Önkormányzatának tulajdonában levő ingatlanok.

5.5. Élőhelytérkép

- 3. térkép: A Dunavarsányi vizes élőhely Természetvédelmi Terület élőhelytérképe: 2.3.3. fejezetnél
- 4. térkép: A Dunavarsányi árvalányhajas gyepterület Természetvédelmi Terület élőhelytérképe: 2.3.3. fejezetnél

5.6. Kiemelt védelmet, természetvédelmi kezelést igénylő, vagy egyéb szempontból kiemelt jelentőségű élettelen és élő természeti értékek elhelyezkedése

- 5. térkép: A védett növényfajok elhelyezkedése a Dunavarsányi árvalányhajas gyepterület Természetvédelmi Területen: 2.3.4. fejezet
- 6. térkép: A Dunavarsányi vizes élőhely hrsz-határainak és aktuális élőhelyeinek áttekintése (a hrsz-ok határát fehér, az élőhelyek határát piros vonal jelzi)

6. BOTANIKAI FELMÉRÉS

A „Dunavarsányi vizes élőhely” flóralistája (2016-2017.)

Tudományos név	Magyar név
<i>Acer campestre</i>	mezei juhar
<i>Achillea millefolium</i>	közönséges cickafark
<i>Agrostis stolonifera</i>	fehér tippán
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	ürömlévelű parlagfű
<i>Anchusa officinalis</i>	orvosi atracél
<i>Anthemis arvensis</i>	parlagi pipitér
<i>Anthriscus cerefolium</i>	zamatos turbolya
<i>Anthriscus sylvestris</i>	erdei turbolya
<i>Arctium lappa</i>	közönséges bojtorján
<i>Artemisia vulgaris</i>	fekete üröm
<i>Aster tradescantii</i>	kisvirágú őszirózsa
<i>Ballota nigra</i>	fekete peszterce
<i>Bidens tripartita</i>	subás farkasfog
<i>Bolboschoenus maritimus</i>	zsióka
<i>Bromus hordaceus</i>	puha rozsnok
<i>Bromus sterilis</i>	meddő rozsnok
<i>Calamagrostis epigeios</i>	siskanád
<i>Calystegia sepium</i>	sővényiszulák
<i>Cannabis sativa</i>	vadkender
<i>Cardaria draba</i>	útszéli zsázsa
<i>Carex distans</i>	réti sás
<i>Carex flacca</i>	deres sás
<i>Carex hirta</i>	borzas sás
<i>Carex otrubae</i>	berki sás
<i>Carex panicea</i>	muharsás
<i>Celtis occidentalis</i>	nyugati ostorfa
<i>Chelidonium majus</i>	vérehulló fecskefű
<i>Chenopodium album</i>	fehér libatop
<i>Cichorium intybus</i>	mezei katáng
<i>Cirsium arvense</i>	mezei aszat
<i>Cirsium canum</i>	szürke aszat
<i>Cirsium vulgare</i>	közönséges aszat
<i>Conyza canadensis</i>	betyárkóró
<i>Cornus sanguinea</i>	veresgyűrűsom
<i>Crataegus monogyna</i>	egybibés galagonya
<i>Dactylis glomerata</i>	csomós ebír
<i>Daucus carota</i>	vadmurok
<i>Echinochloa crus-galli</i>	közönséges kakaslábfi

Tudományos név	Magyar név
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	keskenylevelű ezüstfa
<i>Elymus repens</i>	közönséges tarackbúza
<i>Epilobium hirsutum</i>	borzas fűzike
<i>Epilobium parviflorum</i>	kisvirágú fűzike
<i>Erigeron annuus</i>	egynyári seprence
<i>Eryngium campestre</i>	mezei iringó
<i>Eupatorium cannabinum</i>	sédkender
<i>Fallopia convolvulus</i>	szulákkeserűfű
<i>Festuca pratensis</i>	réti csenkesz
<i>Frangula alnus</i>	kutyabenge
<i>Galium aparine</i>	ragadós galaj
<i>Gleditsia triacanthos</i>	lepényfa
<i>Holosteum umbellatum</i>	olocsán
<i>Humulus lupulus</i>	felfutó komló
<i>Lactuca serriola</i>	keszeg saláta
<i>Ligustrum vulgare</i>	közönséges fagyal
<i>Linaria vulgaris</i>	közönséges gyűjtóványfű
<i>Lolium perenne</i>	angolperje
<i>Lycopus europaeus</i>	vízi peszérce
<i>Lysimachia vulgaris</i>	közönséges lizinka
<i>Lythrum salicaria</i>	réti fűzény
<i>Medicago sativa</i>	takarmánylucerna
<i>Mentha aquatica</i>	vízi menta
<i>Odontites vulgaris</i>	vörös fogfű
<i>Oenothera biennis</i>	parlagi ligetszépe
<i>Phragmites australis</i>	nád
<i>Plantago major</i>	nagy útifű
<i>Poa pratensis</i>	réti perje
<i>Populus x canescens</i>	szürke nyár
<i>Pulicaria dysenterica</i>	réti bolhafű
<i>Ranunculus repens</i>	kúszó boglárka
<i>Ranunculus sardous</i>	buborcs boglárka
<i>Rhamnus catharticus</i>	varjútövis
<i>Robinia pseudo-acacia</i>	fehér akác
<i>Rubus caesius agg.</i>	hamvas szeder
<i>Salix alba</i>	fehér fűz
<i>Salix cinerea</i>	hamvas fűz
<i>Sambucus nigra</i>	fekete bodza
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	kötőkáka
<i>Scirpoides holoschoenus</i>	szürkekáka
<i>Senecio vernalis</i>	tavaszi aggófű

Tudományos név	Magyar név
<i>Setaria pumila</i>	fakó muhar
<i>Silene latifolia</i> ssp. <i>alba</i>	fehér mécsvirág
<i>Solanum dulcamara</i>	keserű csucsor
<i>Solidago gigantea</i>	magas aranyvessző
<i>Sonchus arvensis</i>	mezei csorbóka
<i>Stachys palustris</i>	mocsári tisztosfü
<i>Taraxacum officinale</i>	pongyola pitypang
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	bársonykerep
<i>Teucrium chamaedrys</i>	sarlós gamandor
<i>Trifolium pratense</i>	réti here
<i>Trifolium repens</i>	fehér here
<i>Typha angustifolia</i>	keskenylevelű gyékény
<i>Typha latifolia</i>	bodnározó gyékény
<i>Urtica dioica</i>	nagy csalán
<i>Valeriana officinalis</i>	orvosi macskagyökér
<i>Vicia sepium</i>	gyepűbükköny
<i>Xanthium strumarium</i>	bojtorjánszerbtővis

A „Dunavarsányi árvalányhajás gyep” összesített flóralistája (2016-2017. és 2001.)

* – 2001-es bejárás általunk 2016-2017-ben nem észlelt fajai (DINPI szakemberei)

** – DINPI adatbázisából származó adat

A védett növényfajokat **vastag betűvel** szedtük.

Tudományos név	Magyar név
<i>Acer negundo</i>	zöld juhar
<i>Achillea asplenifolia</i>	sziki cickafark
<i>Achillea millefolium</i>	közönséges cickafark
<i>Agrimonia eupatoria</i>	közönséges párlófű
<i>Agrostis stolonifera</i>	fehér tippán
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	ürömlevelű parlagfű
<i>Anagallis arvensis</i>	mezei tixszem
<i>Anchusa officinalis</i>	orvosi atracél
<i>Asclepias syriaca</i>	selyemkóró
<i>Asparagus officinalis</i>	közönséges spárga
<i>Blackstonia acuminata</i>	gyíkpohár
<i>Bothriochloa ischaemum</i>	fenyérű
<i>Bromus hordaceus</i>	puha rozsnok
<i>Bromus tectorum</i>	fedélrozsnok
<i>Calamagrostis epigeios</i>	siskanád
* <i>Campanula</i> sp.	harangvirágfaj

Tudományos név	Magyar név
<i>Cardaria draba</i>	útszéli zsázsa
<i>Carduus nutans</i>	bókoló bogáncs
<i>Carex distans</i>	réti sás
<i>Carex flacca</i>	deres sás
* <i>Carex liparicarpos</i>	fényes sás
<i>Carex otrubae</i>	berki sás
<i>Carex panicea</i>	muharsás
<i>Carex praecox</i>	korai sás
<i>Carex viridula</i>	iszapsás
<i>Centaurea arenaria</i>	homoki imola
<i>Centaurea biebersteinii</i>	útszéli imola
* <i>Centaurium erythraea</i>	kis ezerjófű
<i>Chenopodium album</i>	fehér libatop
<i>Cichorium intybus</i>	mezei katáng
<i>Cirsium arvense</i>	mezei aszat
<i>Cladium mariscus</i>	télisás
<i>Convolvulus arvensis</i>	apró szulák
<i>Coryza canadensis</i>	betyárkóró
<i>Crataegus monogyna</i>	egybibés galagonya
<i>Cynodon dactylon</i>	csillagpázsit
<i>Cynoglossum officinale</i>	közönséges ebnyelvűfű
<i>Dactylis glomerata</i>	csomós ebír
<i>Daucus carota</i>	vadmurok
<i>Deschampsia cespitosa</i>	gyepes sédbúza
* <i>Echium vulgare</i>	terjőkekígyószisz
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	keskenylevelű ezüstfa
<i>Elymus repens</i>	közönséges tarackbúza
<i>Eryngium campestre</i>	mezei iringó
<i>Euphorbia cyparissias</i>	farkas-kutyatej
<i>Euphorbia esula</i>	sárkutyatej
* <i>Euphrasia</i> sp.	szemvidítófaj
<i>Festuca rupicola</i>	pusztai csenkesz
<i>Galium verum</i>	tejoltó galaj
<i>Heleocharis palustris</i>	mocsári csetkaka
* <i>Hieracium</i> sp.	hőlgymálfaj
<i>Holosteum umbellatum</i>	olocsán
<i>Juglans regia</i>	közönséges dió
<i>Juncus effusus</i>	békaszttyó
<i>Lactuca serriola</i>	keszeg saláta
* <i>Linum austriacum</i>	hegyi len
* <i>Linum catharticum</i>	békalen

Tudományos név	Magyar név
<i>*Medicago minima</i>	apró lucerna
<i>*Melandrium viscosum</i>	ragadós mécsvirág
<i>Mentha aquatica</i>	vízi menta
<i>Molinia coerulea</i>	közönséges kékperje
<i>*Myosotis stricta</i>	apró nefelejcs
<i>Odontites vulgaris</i>	vörös fogfű
<i>Ononis spinosa</i>	tővises iglice
<i>Onopordum acanthium</i>	szamárbogáncs
<i>Orchis coriophora</i>	poloskaszagú kosbor
**Orchis morio	agárkosbor
<i>Orchis palustris</i>	mocsári kosbor
<i>Pastinaca sativa</i>	pasztinák
<i>Petrorhagia prolifera</i>	homoki aszúszegefű
<i>Phragmites australis</i>	nád
<i>Plantago lanceolata</i>	lándzsás útifű
<i>Plantago major</i>	nagy útifű
<i>Plantago maritima</i>	sziki útifű
<i>Poa angustifolia</i>	keskenylevelű perje
<i>Poa bulbosa</i>	gumós perje
<i>Poa pratensis</i>	réti perje
<i>Podospermum canum</i>	közönséges szikipozdor
<i>Polygala comosa</i>	üstökös pacsirtafű
<i>Populus x euramericana</i>	amerikai nemes nyár
<i>Potentilla anserina</i>	libapimpó
<i>*Potentilla arenaria</i>	homoki pimpó
<i>Potentilla reptans</i>	indás pimpó
<i>Pulicaria dysenterica</i>	réti bolhafű
<i>Ranunculus acris</i>	réti boglárka
<i>Rosa canina</i> agg.	gyepűrózsa
<i>Rubus caesius</i> agg.	hamvas szeder
<i>Salix cinerea</i>	hamvas fűz
<i>Scabiosa ochroleuca</i>	vajszerű ördög szem
<i>Schoenus nigricans</i>	kormos csáté
<i>Securigera varia</i>	tarka koronafürt
<i>Senecio erucifolius</i>	keskenylevelű aggófű
<i>Serratula tinctoria</i>	festő zsoldina
<i>Silene latifolia</i> ssp. <i>alba</i>	fehér mécsvirág
<i>Solanum dulcamara</i>	ébszőlő csucsor
<i>Solidago gigantea</i>	magas aranyvessző
<i>Stipa borysthena</i>	homoki árvalányhaj
<i>Stipa capillata</i>	kunkorgó árvalányhaj

Tudományos név	Magyar név
<i>*Taraxacum officinale</i>	gyermekláncfű
<i>Tetragonolobus maritimus</i>	bársonykerep
<i>Teucrium chamaedrys</i>	sarlós gamandor
<i>*Thalictrum flavum</i>	sárga borkóró
<i>Tragopogon orientalis</i>	közönséges bakszakáll
<i>*Trifolium arvense</i>	herehurafű
<i>*Trifolium campestre</i>	mezei here
<i>Trifolium pratense</i>	réti here
<i>Trifolium repens</i>	fehér here
<i>Urtica dioica</i>	nagy csalán
<i>*Xeranthemum annuum</i>	ékes vasvirág
<i>*Verbena officinalis</i>	közönséges vasfű
<i>Viola elatior</i>	nyúlánk ibolya

7. ZOOLOGIAI FELMÉRÉS

A lepkefauna felmérésének részletes adatai

Rövidítések: J: az élőhelytípusra jellemző, nem ritka faj

R: az élőhelytípusra jellemző, ritka faj

V: védett faj

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
BAGOLYLEPKÉK		
<i>Euclidia mi</i>	lóhere nappalibagoly	J
<i>Elaphria venustula</i>	cifra lápi bagoly	J
<i>Eustrotia bankiana</i>	ezüstös apróbagoly	J
<i>Protodeltote pygarga</i>	fehérsávós apróbagoly	J
<i>Emmelia trabealis</i>	zebrabagoly	J
<i>Autographa gamma</i>	gammabagoly	
<i>Agrotis exclamationis</i>	felkiáltójeles bagoly	
<i>Tyta luctuosa</i>	fekete nappalibagoly	J
<i>Mythimna albipuncta</i>	fehérpettyes fűbagoly	
<i>Mythimna turca</i>	félholdas bagoly	
<i>Eustrotia uncula</i>	lápi apróbagoly	J
<i>Trachea atriplicis</i>	nyári zöldbagoly	
<i>Xestia c-nigrum</i>	c-betűs fűbagoly	
<i>Rivula sericealis</i>	sárga apróbagoly	J
<i>Laspeyria flexula</i>	csipkés zuzmóbagoly	J
<i>Ochropleura plecta</i>	fehérszegélyű fűbagoly	
<i>Athetis lepigone</i>	fényesszárnyú lápi bagoly	J
<i>Caradrina morpheus</i>	szulákbagoly	J
<i>Sideridis albicolon</i>	szürkés kertibagoly	J
<i>Hadena silenes</i>	hegyesszárnyú szegfűbagoly	R
<i>Apamea sordida</i>	barnásszürke fűbagoly	J
<i>Heliothis virescens</i>	márcsonyabagoly	J
<i>Hadena luteago</i>	sárga szegfűbagoly	
<i>Simyra albovenosa</i>	halvány lápi bagoly	J
<i>Mamestra thalassina</i>	borbolyabagoly	J
<i>Pachetra sagittigera</i>	nagy fésűsbagoly	J
<i>Macrochilo cribrumalis</i>	csontszínű karcsúbagoly	
<i>Apatele rumicis</i>	sóskabagoly	J
<i>Hada plebeja</i>	hamvas kertibagoly	J
<i>Euplexia lucipara</i>	szederbagoly	
<i>Lacanobia oleracea</i>	salátabagoly	
<i>Apatele megalocephalus</i>	nagyfejű bagoly	J
<i>Mamestra w-latinum</i>	rekettyebagoly	J
<i>Abrostola triplasia</i>	rózsástövű csalánbagoly	J

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Cucullia umbratica</i>	közönséges csuklyásbagoly	
<i>Dipterygia scabriuscula</i>	szurokbarna bagoly	
<i>Mythimna pallens</i>	sápadt fűbagoly	
<i>Eublemma purpurina</i>	közönséges bíborbagoly	J
<i>Agrotis segetis</i>	vetési bagolylepke	
<i>Hadena serena</i>	parajbagoly	
<i>Barathra brassicae</i>	káposztabagoly	
<i>Oligia latruncula</i>	feketés dudvabagoly	
<i>Helicoverpa armigera</i>	gyapottok bagoly	
<i>Agrotis vestigialis</i>	őszti földibagoly	J
<i>Spodoptera exigua</i>	keleti vándorbagoly	R
<i>Discestra trifolii</i>	lőherebagoly	
<i>Noctua comes</i>	kis sárgafűbagoly	
<i>Noctua janthina</i>	tarka sárgafűbagoly	
<i>Macdunnoughia confusa</i>	cseppfoltú ezüstbagoly	J
<i>Phlogophora meticulosa</i>	zöldes csóipkésbagoly	
<i>Nycteola asiatica</i>	nyárfa apróbagoly	J
<i>Earias vernana</i>	nyárfa-zöldbagoly	J
<i>Chortodes extrema</i>	csontszínű lápi bagoly	J
<i>Simyra nervosa</i>	pusztai lányszásbagoly	R
<i>Noctua pronuba</i>	nagy sárgafűbagoly	
<i>Auchmis detera</i>	sóskaborbolya-bagoly	J
<i>Oligia bicoloria</i>	kétszínű dudvabagoly	
<i>Mythimna l-album</i>	L-betűs fűbagoly	
<i>Mythimna vitellina</i>	sárga rétibagoly	
<i>Talpophila matura</i>	fakó sárgabagoly	J
<i>Epia irregularis</i>	homoki szegfűbagoly	J
<i>Dysgonia algira</i>	ibolyásbarna vándorbagoly	R
<i>Prodotis stolidia</i>	barnasávós vándorbagoly	R
<i>Agrotis crassa</i>	fésűs földibagoly	
<i>Catocala puerpera</i>	nyárfa-övesbagoly	J
<i>Luperina testacea</i>	szürkés fűbagoly	J
<i>Catocala elocata</i>	közönséges övesbagoly	J
<i>Euxoa obelisca</i>	csíkos fűbagoly	
<i>Calamia tridens</i>	zöld fűbagoly	J
<i>Mythimna ferrago</i>	rozsdaszínű rétibagoly	
<i>Hoplodrina alsines</i>	őzbarna selymesbagoly	
<i>Hadena compta</i>	foltos szegfűbagoly	J
ARASZOLÓK		
<i>Ascotis selenaria</i>	holdfoltos faaraszoló	
<i>Cosmorhoe ocellata</i>	szemes galajaraszoló	

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Cataclysmes rigata</i>	hullámvonalas szürkearaszoló	J
<i>Epirrhoe alternata</i>	galaj-tarkaaraszoló	
<i>Clorissa cloraria</i>	barnaszegélyű zöldaraszoló	J
<i>Timandra comae</i>	piroscsíkos csíkosaraszoló	
<i>Camptogramma bilineata</i>	kétvonalas sávosságú araszoló	
<i>Semiothisa alternata</i>	közönséges szürkearaszoló	
<i>Peribatodes rhomboidarius</i>	ékköves faaraszoló	
<i>Scopula nigropunctata</i>	feketepettyes araszoló	J
<i>Scopula flaccidaria</i>	alföldi sávosságú araszoló	R
<i>Synopsis sociaria</i>	üröm-araszoló	J
<i>Pseudopanthera macularia</i>	párducfoltos araszoló	J
<i>Scopula immorata</i>	régi sávosságú araszoló	J
<i>Xanthorrhoe ferrugata</i>	kerti tarkaaraszoló	
<i>Costaconvexa polygrammata</i>	soksávú araszoló	J
<i>Pareulype berberata</i>	sóskafa-araszoló	J
<i>Chiasmia glarearia</i>	bórszínű araszoló	J
<i>Ematurga atomaria</i>	barna rétiaraszoló	
<i>Euchloris smaragdaria</i>	fűzöld araszoló	R
<i>Tephрина murinaria</i>	szürke lucerna-araszoló	J
<i>Scopula virgulata</i>	vesszős sávosságú araszoló	
<i>Odontognophos dumetata</i>	csücskös sziklaaraszoló	V
<i>Narraga fasciolaria</i>	homoki tarkaaraszoló	J
<i>Ectropis crepuscularia</i>	avararaszoló	
<i>Clorissa etruscaria</i>	fehérpettyes zöldaraszoló	
<i>Crocallis elinguaris</i>	sárga sávosságú araszoló	
<i>Chiasmia clathrata</i>	rácsos rétiaraszoló	J
<i>Tephрина arenacearia</i>	sárga lucernaaraszoló	J
<i>Pelurga comitata</i>	nagy tarkaaraszoló	J
<i>Artiora evonymaria</i>	kecskerágó-araszoló	J
<i>Eupithecia centaureata</i>	búzavirág-törpearaszoló	
<i>Minoa murinata</i>	kutyatej-araszoló	J
<i>Ligdia adustata</i>	barna levélaraszoló	
<i>Sterrhia muricata</i>	mocsári pirosaraszoló	J
SZENDEREK		
<i>Deilephila porcellus</i>	pirosszender	J
<i>Deilephila porcellus</i>	szőlőszender	J
<i>Proserpinus proserpina</i>	törpesszender	V
<i>Hyles euphorbiae</i>	kutyatejszender	J
<i>Sphinx ligustri</i>	fagyalszender	J
<i>Hyloicus pinastri</i>	fenyőszender	
SZÖVŐLEPKÉK, MEDVELEPKÉK		

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Habrosyne pyrrhoides</i>	fehérfoltos pihésszövő	J
<i>Pheosia tremula</i>	nyárfa-púposszövő	J
<i>Clostera curtula</i>	rövidszárnyú levélszövő	J
<i>Gluphisia creanata</i>	kormos púposszövő	J
<i>Pterostoma palpinum</i>	csőrös púposszövő	J
<i>Spilosoma urticae</i>	hószínű medvelepke	R
<i>Nola cristatula</i>	törpe pamacsosszövő	R
<i>Hoplitis milhauseri</i>	pergament púposszövő	R
<i>Cerura bifida</i>	kis púposszövő	J
<i>Setina roscida</i>	sárga algaszövő	J
<i>Diacrisia sannio</i>	vörösszélű medvelepke	J
<i>Lasiocampa trifolii</i>	lóhereszövő	J
<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	füstös medvelepke	
<i>Cilix glaucatus</i>	szürkefoltos törpeszövő	
<i>Pelosia obtusa</i>	lápi algaszövő	J
<i>Clostera pigra</i>	apró levélszövő	J
<i>Notodonta ziczac</i>	zegzugos púposszövő	J
<i>Lithosia quadra</i>	négypettyes zuzmószövő	J
<i>Nola aerugula</i>	barnacsíkos pamacsosszövő	
NAPPALI LEPKÉK		
<i>Maniola jurtina</i>	nagy ökörszemlepke	J
<i>Plebejus argus</i>	ezüstös boglárkalepke	
<i>Pararge megera</i>	vörös szemeslepke	J
<i>Coenonympha iphis</i>	közönséges szénalepke	J
<i>Coenonympha pamphilus</i>	kis szénalepke	J
SODRÓMOLYOK		
<i>Agapeta zoegana</i>	barnacsíkos sárgamoly	J
<i>Aphelia viburnana</i>	parlagi sodrómoly	
<i>Pandemis heparana</i>	májszínű sodrómoly	
<i>Pandemis dumetata</i>	mocsári sodrómoly	
<i>Cydia pomonella</i>	almamoly	J
<i>Cochylis hybridella</i>	kesorúgyökér-fűrómoly	J
<i>Epiblema scutulana</i>	réti tükrősmoly	J
<i>Endothenia oblongana</i>	héjakút-tükrősmoly	
<i>Clepsis strigana</i>	arany-sárga sodrómoly	J
<i>Cochylimorpha straminea</i>	fakó sárgamoly	J
<i>Argyrotaenia ljungiana</i>	ékes sodrómoly	
<i>Cochylis posterana</i>	aszatvirág-moly	J
<i>Epiblema foenella</i>	Kampósoltú tükrősmoly	J
<i>Phalonidia permixtana</i>	lápi fűrómoly	R
<i>Pelochrista decolorana</i>	fakó tükrősmoly	J

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Cnephasia communana</i>	közönséges sodrómoly	J
<i>Cnephasia incertana</i>	márványos sodrómoly	
<i>Agapeta hamana</i>	közönséges sárgamoly	J
<i>Notocelia suffusana</i>	galagonya-tükrömoly	J
<i>Hedya nubiferana</i>	rügysodró tükrömoly	J
<i>Hedya salicella</i>	fehérhátú tükrömoly	J
<i>Aphelia paleana</i>	sápadt sodrómoly	J
<i>Eucosma cana</i>	aszatvirág-tükrömoly	
<i>Celypha flavipalpata</i>	öthorgú tükrömoly	
<i>Orthotaenia undulana</i>	csalánsodró tükrömoly	J
<i>Gypsonoma dealbana</i>	barkarágó tükrömoly	
<i>Neosphaleroptera nubilana</i>	felhős sodrómoly	
<i>Falseuncaria ruficiliana</i>	mezei fűrómoly	
<i>Phiaris stibiana</i>	sárgavillás tükrömoly	R
TŰZMOLYOK		
<i>Agriphila tristella</i>	gyászos fűgyökérmoly	J
<i>Agriphila selasella</i>	fakó fűgyökérmoly	J
<i>Catoptria fulgidella</i>	villámmintás fűgyökérmoly	R
<i>Pyralis perversalis</i>	pusztai fényilonca	R
<i>Nomophila noctuella</i>	közönséges vándormoly	
<i>Alucita grammodactyla</i>	ördög szem-soktollúmoly	J
<i>Hypsopygia costalis</i>	szénailonca	J
<i>Ostrinia nubilalis</i>	kukoricamoly	
<i>Pleuroptya ruralis</i>	csalánszövő tűzmoly	
<i>Oncocera semirubella</i>	lucernamoly	J
<i>Pyrausta purpuralis</i>	közönséges bibormoly	J
<i>Pyralis regalis</i>	pompás fényilonca	J
<i>Selagia spadicella</i>	kékfényű karcsúmoly	J
<i>Endotricha flammealis</i>	tűzesszárnyú fényilonca	J
<i>Agriphila tolli</i>	karszterdei fűgyökérmoly	J
<i>Cydalima perspectalis</i>	puszpáng-tűzmoly	
<i>Pediasia luteella</i>	agyagsárga fűgyökérmoly	J
<i>Trachonitis cristella</i>	bokorrágó karcsúmoly	J
<i>Dolichartria punctalis</i>	hosszúlábú tűzmoly	J
<i>Perinephela rubiginalis</i>	rozsdavörös tűzmoly	
<i>Nyctegretis achatinella</i>	agátszínű karcsúmoly	
<i>Platytes alpinella</i>	moharágómoly	J
<i>Agriphila inquinatella</i>	közönséges fűgyökérmoly	J
<i>Catoptria falsella</i>	hálós fűgyökérmoly	J
<i>Eurhodope rosella</i>	rózsaszínű karcsúmoly	J
<i>Cynaeda dentalis</i>	gyakori ciframoly	J

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Ematheudes punctella</i>	kúposfejű karcsúmoly	J
<i>Metasia ophialis</i>	kígyósávós tűzmoly	J
<i>Catoptria pinella</i>	ezüstös fügyökérmoly	J
<i>Evergestis extimalis</i>	kerti dudvamoly	
<i>Udea ferrugalis</i>	rozsdabarna tűzmoly	
<i>Melissoblastes zelleri</i>	koldusmoly	
<i>Palpita vitrealis</i>	hófehér tűzmoly	R
<i>Khorassania compositella</i>	ürömlevél-karcsúmoly	J
<i>Paracorsia repandalis</i>	szalmaszínű tűzmoly	J
<i>Emmelina monodactyla</i>	közönséges tollasmoly	
<i>Agdistis adactyla</i>	közönséges egytollúmoly	
<i>Sitochroa verticalis</i>	világossárga dudvamoly	
<i>Platytes cerussella</i>	törpe fügyökérmoly	J
<i>Pyrausta despicata</i>	régi bíbormoly	J
<i>Parapoynx stratiotata</i>	közönséges vízimoly	
<i>Diasemia reticularis</i>	betűmintás tűzmoly	J
<i>Homoeosoma sinuellum</i>	agyagsárga karcsúmoly	
<i>Perinephela verbascalis</i>	aranyszínű dudvamoly	
<i>Evergestis frumentalis</i>	tavaszi dudvamoly	
<i>Aciptilia pentadactyla</i>	fehér tollasmoly	
<i>Homoeosoma nebulellum</i>	napraforgómoly	
<i>Etiella zinckenella</i>	akácmoly	J
<i>Emmelina argoteles</i>	illír tollasmoly	
<i>Sclerocona acutella</i>	hegyesszárnyú tűzmoly	J
<i>Loxostege sticticalis</i>	muszkamoly	J
<i>Pempeliella ornatella</i>	díszes karcsúmoly	
<i>Thysanotia chrysonuchella</i>	tavaszi fügyökérmoly	J
<i>Perinephela lancealis</i>	hegyesszárnyú tűzmoly	J
<i>Perinephela coronata</i>	koronás dudvamoly	J
<i>Crombrughia tristis</i>	gyászos tollasmoly	
<i>Crambus pascuellus</i>	lápréti fügyökérmoly	J
EGYÉB MOLYOK		
<i>Elachista anserinella</i>	sárgafoltos fűaknázómoly	R
<i>Brachmia dimidiella</i>	citromkocsord-lápmoly	
<i>Prolita solutella</i>	galajszölvő sarlósmoly	J
<i>Plutella xylostella</i>	káposztamoly	
<i>Coleophora ditella</i>	margitvirág-zsákosmoly	
<i>Pyroderces argyrogrammos</i>	ezüstmintás tündérmoly	J
<i>Pleurota malatya</i>	imolarágó csikosmoly	J
<i>Metzneria lappella</i>	bojtorjánmag-sarlósmoly	J
<i>Monopis monachella</i>	apácamoly	J

Tudományos név	Magyar név	Előfordulás
<i>Crossobela trinotella</i>	sárgaviolamoly	J
<i>Agonopterix alstroemeriana</i>	bűrökmoly	J
<i>Choreutis myllerana</i>	pompás levélmoly	R
<i>Dialectica imperialella</i>	nadálytő-hólyagosmoly	
<i>Neurothaumasia ankerella</i>	magyarmoly	J
<i>Eteobalea anonymella</i>	névtelen tündérmoly	
<i>Bryotropha affinis</i>	barnásfekete mohamoly	J
<i>Teleiopsis diffinis</i>	juhsóska-sarlósmoly	J
<i>Triodia sylvina</i>	kis gyökérrágólepke	J
<i>Nothris verbascella</i>	okkersárga sarlósmoly	J
<i>Oegoconia caradjai</i>	fátyolos avarmoly	J
<i>Gnorimoschema ocellatella</i>	répaaknázó sarlósmoly	
<i>Yponomeuta plumbellus</i>	pókhálós bengemoly	
<i>Ephysteris inustella</i>	buckalakó sarlósmoly	
<i>Coleophora pilicornis</i>	homoki zsákoscsmoly	J
<i>Coleophora clypeiferella</i>	pajzsoshátú zsákoscsmoly	J
<i>Ethmia bipunctella</i>	kétpettyes feketemoly	J
<i>Ypsolopha scabrella</i>	körtelevél tarkamoly	
<i>Blastobasis huemeri</i>	erdei avarmoly	
<i>Argyresthia nitidella</i>	galagonyafűró aranymoly	J
<i>Ethmia candidella</i>	őszi feketemoly	
<i>Crassa unitella</i>	aranybarna díszmoly	
<i>Chrysoesthia drurella</i>	labodarágó sarlósmoly	J
<i>Scythropia crataegella</i>	pókhálós gyümölcsfamoly	J

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

**Dunavarsány város helyi jelentőségű természetvédelmi területeire:
Dunavarsányi árvalányhajas gyep
Dunavarsányi vizes élőhely
és a
Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlékre**

A terv időtartama: 2017-2027.

**Készítette a BOTANIKUS Bt.
Seregélyesné Csomós Ágnes,
az
L-Team Bt.
dr. Hahn István
és
dr. Kovács Tibor**

Velence, 2017. június

BOTANIKUS Természetvédelmi Tervező és Szolgáltató Betéti Társaság
2481 Velence, Tünde utca 5., Tel.: 06-22-470-402, 06-30-464-7572, E-mail: csomos.agnes@gmail.hu

1. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

- 1.1. Az eredeti, a Turjánvidékre jellemző élőhelytípusok maradványainak – a vizes élőhelyek és a homokbuckás – megőrzése, természetességi állapotuk javítása.
- 1.2. A védett területeken megtalálható védett és fokozottan védett, továbbá közösségi jelentőségű fajok védelme, élőhelyeik megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra és élőhelyükre:
homoki árvalányhaj (*Stipa borysthena*), mocsári kosbor (*Orchis palustris*), kormos csáté (*Schoenus nigricans*), sisakos sáska (*Acrida hungarica*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), homoki gyík (*Podarcis taurica*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), változatos madár- és lepkefauna.
- 1.3. A területen élő, fészkelő, megpihenő és táplálkozó madarak életfeltételeinek biztosítása.
- 1.4. A természetvédelmi kezelés eszközeként felhasználva lehetőséget kell biztosítani a megfelelő módon végzett kaszálásra és a hagyományos külterjes állattartásra.
- 1.5. A Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék gondozása, megőrzése.

2. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

- 2.1. A terület- és földhasználatot, a művelési ág besorolást a természetvédelem érdekeinek megfelelően kell szabályozni.
- 2.2. A természetközeli gyepek fenntartása aktív kezeléssel lehetséges, ami természetbarát kaszálás és legeltetés. Biztosítani kell a védett növényfajok magképzési lehetőségét a kaszált gyepekben.
- 2.3. A gyepterületek megőrzéséhez meg kell gátolni a spontán cserjésedést és erdősülést, az inváziós növényfajok terjedését.
- 2.4. A vizes élőhelyek zavartalanságának biztosítása.

3. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Élőhelyek kezelése, fenntartása

- A területen hagyományos, extenzív gazdálkodást – legeltetést, kaszálást – kell folytatni a gyepek fenntartása érdekében.
- A kaszálás június 15. után lehetséges a védett orchideafajok terméshozásának biztosítása és a talajon költő madarak védelme érdekében.
- A 034/25 hrsz-on lévő spontán kialakult erdő és nádas állományok esetében jelenleg nincs szükség természetvédelmi célú beavatkozásra.
- A gyepek és a nádas területek égetése tilos.

Fajok védelme

- A gyepek kezelésekor figyelembe kell venni az ott élő növény- és állatfajok tulajdonságait, eltérő természetes életciklusait (pl. költés, termésérlelés).
- Fák és cserjék kivágása csak vegetációs és fészkelési időn kívül történhet, augusztus 15. és március 1. között.
- A gyurgyalag védelme érdekében a kubiktó meredek partfalait kímélni kell.

Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A négy feketefenyő egészségi állapotát növényvédelmi szakember szükség esetén vizsgálja meg.

Látogatás

- A természetvédelmi területek szabadon látogathatók.
- Az utakon kívül gépjárművel közlekedni tilos. A terepmotorozás, terepautózás nem megengedett.

Oktatás és bemutatás

- Az önkormányzat támogassa a helyi civil szervezetek és az általános iskola törekvését, az árvalányhajas gyepon a tanösvény kialakítását.

Terület- és földhasználat

- A védett területeken a művelési ágak megváltoztatásakor figyelembe kell venni a természetvédelem érdekeit.
- A területen hulladék lerakása tilos, depóniák létesítése még időlegesen sem megengedett.
- Nyílt, felszíni bánya a területeken nem nyitható.
- Az „árvalányhajas gyepe” kubiktavának partfalát érintetlenül kell hagyni a gyurgyalagok fészkelőhelyének biztosítása érdekében.
- A környező aktív és rekreációs célú bányák megközelítési útvonala a védett területeket kerülje el.
- Vadászat a területeken csak állománygyérítési, állományfenntartási célból folyhat. A „vizes élőhelyen” a madarak vadászata tilos.
- A területen etető, szórók, szórok elhelyezése, vadtenyésztés, vadkibocsátás és zárttéri vadtartás, valamint vadföld létesítése, művelése tilos.
- A vizekben (vizes élőhely, árvalányhajas gyepe kubiktava) horgászni tilos.

Természetvédelmi infrastruktúra

- A védett területeket és a természeti emléket táblákkal ki kell jelölni.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Jelenleg a területeken a tényleges területhasználat, ill. természeti állapot és a művelési ág besorolás nincs összhangban. Kezdeményezni kell a művelési ág megváltoztatását oly módon, hogy az a természetvédelmi célállapot elérését tegye lehetővé.

Szántó művelési ágú területek kezelése

- Jelenleg egyik szántó művelési ágba tartozó ingatlan sem tényleges szántóföld. A mocsár a 034/25 hrsz-ú területen található, de keleti, szárazabb részét időnként szántóként művelik. Természetvédelmi szempontból kedvezőbb lenne a gyepterületként való hasznosítás.

A „szántó” művelési ágú területek azon a részét, ahol ténylegesen *gyep* van, gyepeként kell művelni a következők szerint:

- A gyepek legeltetése extenzív módon történhet, a nedves részeket marhával, lóval (0,8-1,6 számossalat/ha), a szárazabb gyepeket juhval (0,4-0,8 számossalat/ha) lehet legeltetni.
- A nem legeltetett gyepeket évente legalább egyszer le kell kaszálni. Az első kaszálás időpontja az időjárásnak megfelelően változhat, legkorábbi időpontja június 15. A levágott növényi anyagot a kaszálást követő 2-4 héten belül a területről el kell hordani. A kaszálást természetbarát módon és eszközökkel kell végezni.
- A kaszálásokat az állatfajok és az ősszel virágzó növények védelme érdekében évente változó helyeken, 5-10%-nyi területeket meghagyva, sávosan vagy mozaikosan kell elvégezni.
- A gyepek égetése tilos.
- Tilos a gyepek felülvetése, lazítása, műtrágyázása, szántása.

A „szántó” művelési ágú területek azon a részét, ahol ténylegesen *nádas* van:

- A nádas részekben beavatkozásra nincs szükség, a természetes folyamatokat hagyni kell érvényesülni.

A „szántó” művelési ágú területek azon a részét, ahol ténylegesen *fás növényzet* van:

- A 034/25 hrsz-ú terület északnyugati részén spontán felferődött, időnként vízállásos nyáras van. Itt beavatkozásra nincs szükség, a természetes folyamatokat hagyni kell érvényesülni.

Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

Jelenleg nincs gyep művelési ágú terület, de tényleges gyepek vannak, művelési ág szerinti besorolásuk részben szántó, részben kivett, kezelésüket *lásd ott*.

Művelés alól kivett területek kezelése

- Ezen művelési ágú területeknek azon részén, ahol ténylegesen gyep van, a gyepekre vonatkozó előírások érvényesek a szántó művelési ág előírásainál.
- Az „árvalányhajás gyep” területen lévő kubikó zavartalanságát, tisztaságát biztosítani kell.